

KM (Knowledge)

เอกสารชุดความรู้
พระราชบัญญัติ
การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
พ.ศ.๒๕๖๒

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

กองส่งเสริมการระงับข้อพิพาท

โทร. 02 141 2769

โทรสาร 02 143 9674

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

เอกสารแนวทางการปฏิบัติงาน
ตามกฎหมายเกี่ยวกับการไต่ถามข้อพิพาทภาคประชาชน
(สำหรับศูนย์ไต่ถามข้อพิพาทภาคประชาชน (นําร่อง))

กองส่งเสริมการระงับข้อพิพาท
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

เอกสารแนวทางการปฏิบัติงาน
ตามกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน
(สำหรับศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน (นาร์อง))

ชื่อหนังสือ	เอกสารแนวทางการปฏิบัติงานตามกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน (สำหรับศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน (นาร์อง))	
พิมพ์ครั้งที่	๑	
จำนวน	๑๐๐ เล่ม	
ที่ปรึกษา	นายสมณ พรหมรส อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ นายเกิดโชค เกษมวงศ์จิตร รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	
ผู้เรียบเรียง	นายธปภัค บุรณะสิงห์ นายพีรภัทร บุญรอด นายธานัท มิ่งทองคำ	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการระงับข้อพิพาท นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ
พิสูจน์อักษร	นางสาวจิตรา สรณศิริ นางสาวธัญญ์นรี กุลฉัตรฐานนท์ นายบริรักษ์ ฤทธิ์นาคา	นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท

คำนำ

ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. หมวด ๕ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน มาตรา ๖๘ ถึงมาตรา ๗๐ บัญญัติให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเป็น “ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน” เพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ในกรณีข้อพิพาททางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่มากนักและข้อพิพาททางอาญาบางประเภท โดยคำนึงถึงความยินยอมของคู่กรณีเป็นสำคัญ ทำให้ปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลลดน้อยลง ลดปัญหาความขัดแย้ง เกิดความสมานฉันท์ขึ้นในสังคม ลดงบประมาณแผ่นดิน และเสริมสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ อดหนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

เพื่อเตรียมความพร้อมการดำเนินงานเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จึงได้จัดทำ “เอกสารแนวทางการปฏิบัติงานตามกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน (สำหรับศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน (นาร์อง))” เล่มนี้ เป็นเอกสารแนวทางการปฏิบัติงานและเป็นเครื่องมือช่วยในการทำงานผู้ไกล่เกลี่ยภาคประชาชนของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน (นาร์อง) ภายใต้โครงการสนับสนุนการดำเนินงานตามกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

อนึ่ง หากมีข้อสงสัยในการดำเนินงานเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน สามารถติดต่อโดยตรงได้ที่ กองส่งเสริมการระงับข้อพิพาท กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๒๗๗๐ – ๗๖ โทรสาร ๐ ๒๑๔๑ ๙๖๗๔

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
๑. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการไถ่เกลี่ย	๑
๒. ประโยชน์ของการไถ่เกลี่ย	๕
๓. คุณลักษณะและการขึ้นทะเบียนของผู้ไถ่เกลี่ย	๗
๔. บทบาทหน้าที่ของผู้ไถ่เกลี่ย	๘
๕. ประเภทข้อพิพาทของการไถ่เกลี่ย	๑๐
๖. กระบวนการไถ่เกลี่ยข้อพิพาท	๑๙
๗. การตั้งข้อรังเกียจ การถอดถอน การเพิกถอน และบทลงโทษ ภาคผนวก	๔๐
- แบบตรวจสอบ (Check List) ประกอบการจัดกระบวนการไถ่เกลี่ยข้อพิพาท ของศูนย์ไถ่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน (นาร์อง)	๔๒
- แบบคำร้องขอไถ่เกลี่ยข้อพิพาท (กสร. ๑)	๔๕
- หนังสือสอบถามการตอบรับเข้าร่วมกระบวนการไถ่เกลี่ยข้อพิพาท	๔๗
- หนังสือแจ้งผลการตอบรับเข้าร่วมกระบวนการไถ่เกลี่ยข้อพิพาท	๔๘
- หนังสือตอบรับเข้าร่วมกระบวนการไถ่เกลี่ยข้อพิพาท	๔๙
- ตัวอย่างหนังสือขออนุมัติจัดประชุม	๕๐
- ตัวอย่างสัญญายืมเงิน	๕๑
- ตัวอย่างหนังสือเชิญเข้าร่วมกระบวนการไถ่เกลี่ย	๕๓
- ใบลงทะเบียนการประชุมไถ่เกลี่ยข้อพิพาท	๕๖
- บันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาท (กสร. ๒)	๕๗

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ย

เมื่อเกิดข้อพิพาทระหว่างกัน คู่พิพาทต่างต้องการได้รับความยุติธรรม การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้คู่พิพาทได้พูดคุยกัน เพื่อหาแนวทางระงับข้อพิพาทที่ทุกฝ่ายพึงพอใจ โดยมีคนกลางทำหน้าที่ช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกให้คู่พิพาทได้มีโอกาสพูดคุยเสนอทางออกร่วมกัน นำไปสู่การแก้ไขข้อพิพาทด้วยความพึงพอใจของคู่พิพาท

การไกล่เกลี่ย เป็นวิธีการระงับข้อพิพาทรูปแบบหนึ่ง ซึ่งถือเป็นการระงับข้อพิพาททางเลือก (Alternative Dispute Resolution - ADR) คือ ทางเลือกอื่นนอกจากให้ศาลชี้ขาดตัดสิน และการไกล่เกลี่ยนี้กล่าวได้ว่าเป็นการระงับข้อพิพาทที่ถูกนำมาใช้มากที่สุด เพราะมีวิธีการที่สำคัญคือแก้ไขปัญหาคือความสัมพันธ์ และเยียวยาความเสียหาย ซึ่งทำให้ได้ทางออกที่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายพึงพอใจ (Win-Win)^๑

ไกล่เกลี่ย (Mediation) หมายถึง กระบวนการจัดการความขัดแย้งที่อาศัยบุคคล ซึ่งได้รับการยินยอมจากคู่ขัดแย้ง มีความเป็นกลาง และไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด มีทักษะความเชี่ยวชาญในการจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ เป็นผู้ดำเนินกระบวนการ (Facilitate) ให้เกิดข้อตกลงอันเกิดจากการเสนอของทั้งสองฝ่าย แต่ไม่ใช่ผู้ตัดสินชี้ขาดในข้อพิพาท^๒

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หมายความว่า การดำเนินการเพื่อให้คู่กรณีมีโอกาสเจรจาตกลงกัน ระงับข้อพิพาททางแพ่งและอาญาโดยสันติวิธีและปราศจากการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการในชั้นศาลและในชั้นการบังคับคดี^๓

กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คือ การระงับข้อพิพาทโดยมีบุคคลที่สามเข้ามาช่วยเหลือในการเจรจาต่อรอง ปัจจุบันแนวทางดังกล่าวมีสถานะเป็นกระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกที่มีจุดเด่นในแง่ประสิทธิภาพ การส่งเสริมให้คู่พิพาทบรรลุผลประโยชน์ร่วมกันแทนการสู้คดีเพื่อหาผู้แพ้ผู้ชนะและการช่วยแบ่งเบาภาระคดีจากศาล การไกล่เกลี่ยในชั้นศาล^๔

การไกล่เกลี่ยเป็นการค้นหาความพอใจของคู่ความว่าจะยุติข้อพิพาทซึ่งมีอยู่หรือจะมีขึ้น ในอนาคตให้เสร็จไปด้วยวิธีการใด อย่างไรโดยผู้ไกล่เกลี่ยจะไม่ชี้ผลคดีออกมาว่าคู่ความฝ่ายใดถูกหรือคู่ความฝ่ายใดผิด หรือค่าเสียหายที่แท้จริงนั้นเป็นเท่าใด การไกล่เกลี่ยมีจุดมุ่งหมายสุดท้าย คือ คู่ความตกลงกันได้ และทำสัญญาประนีประนอมยอมความกัน ดังนั้น หน้าที่หลักของผู้ไกล่เกลี่ยคือเป็นสื่อให้คู่ความได้ติดต่อเจรจากัน ช่วยให้คู่ความได้เข้าใจถึงสิ่งที่ตนต้องการและสิทธิที่ตนจะพึงได้รับ รวมทั้งช่วยชี้แนะทางแก้ไขปัญหาคับช่วยกำหนดทางเลือกที่

^๑ โชติช่วง ทัตพงศ์, คู่มือนักเจรจาไกล่เกลี่ย, โดย ศูนย์สันติวิธีสาธิตธรรมสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, (กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการโรมพิพาทองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๕๘), หน้า ๑๑.

^๒ โชติช่วง ทัตพงศ์, คู่มือนักเจรจาไกล่เกลี่ย, โดย ศูนย์สันติวิธีสาธิตธรรมสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, (กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการโรมพิพาทองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๕๘), หน้า ๑๑.

^๓ ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๓.

^๔ ตะวัน มานะกุล, กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในประเทศไทย, สำนวจองค์ความรู้เพื่อการปฏิรูปประเทศไทย. (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ).

นำไปสู่ข้อตกลง และเมื่อคู่ความตกลงกันได้ก็ช่วยร่างสัญญาประนีประนอมยอมความด้วย แนวคิดหลักของระบบไกล่เกลี่ยนั้น อาจแยกได้เป็น ๓ ประการ^๕ คือ

(๑) ทุกฝ่ายต้องสมัครใจเข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ย กล่าวคือ การนำคดีเข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ยนั้นคู่ความทุกฝ่ายต้องสมัครใจที่จะให้ผู้พิพากษาไกล่เกลี่ยและผู้พิพากษาที่ต้องสมัครใจเข้าทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยด้วยในระหว่างไกล่เกลี่ยหากคู่ความฝ่ายใดไม่สมัครใจที่จะทำการไกล่เกลี่ยต่อไปก็เพียงแต่แถลงแจ้งความประสงค์ให้ผู้ไกล่เกลี่ยทราบ ผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องส่งสำนวนคืนสู่การพิจารณาตามปกติทันที สำหรับความสมัครใจของผู้พิพากษานั้นจะแสดงออกมาด้วยการสมัครเข้าเป็นผู้พิพากษาในคณะไกล่เกลี่ยตั้งแต่แรกแล้ว

(๒) การไกล่เกลี่ยเป็นการทำให้คู่ความเกิดความพอใจแล้วตกลงระงับข้อพิพาทกัน ดังนั้น แนวทางในการไกล่เกลี่ยจึงต่างจากกระบวนการพิจารณาปกติ กล่าวคือ การพิจารณาคดีตามปกติเป็นการค้นหาข้อเท็จจริงในประเด็นสำคัญที่คู่ความโต้แย้งกันหรือเป็นการค้นหาความเสียหายที่แท้จริง แต่การไกล่เกลี่ยเป็นการค้นหาความพอใจของคู่ความ การค้นหาความพอใจของคู่ความเป็นหัวใจของการไกล่เกลี่ยและผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องค้นให้ได้ว่าความพอใจของคู่ความอยู่ตรงจุดไหน หากค้นได้ผู้ไกล่เกลี่ยก็จะทราบแนวทางการไกล่เกลี่ยและทราบจุดที่จะประสานประโยชน์ของคู่ความให้เป็นที่พอใจแก่ทุกฝ่าย

(๓) ระบบไกล่เกลี่ย เป็นระบบที่มีพื้นฐานมาจากอำนาจการไกล่เกลี่ยของผู้พิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แต่ได้รับลดขั้นตอนการปฏิบัติวิธีการทำงาน และอำนาจของผู้พิพากษาลงมาเพื่อลดอุปสรรคต่าง ๆ จากการใช้อำนาจของผู้พิพากษาตามปกติ

การไกล่เกลี่ยในชั้นฝ่ายปกครอง^๖

กรมการปกครองซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งที่สังกัดกระทรวงมหาดไทยมีภารกิจที่สำคัญ ได้แก่ การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของประเทศ การอำนวยความสะดวกความเป็นธรรมในสังคม การปกครองท้องที่ การอาสารักษาดินแดน และการทะเบียน เพื่อให้ประเทศมีความมั่นคงปลอดภัยได้รับการบริการที่สะดวกรวดเร็ว และก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างยั่งยืน โดยมีข้าราชการฝ่ายปกครองในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเป็นผู้ปฏิบัติและดำเนินงานในหลายภารกิจ ซึ่งภารกิจที่สำคัญคือการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน เป็นภารกิจที่จะต้องให้ความช่วยเหลือประชาชนให้ได้รับความเป็นธรรม มีขั้นตอนการปฏิบัติหลายขั้นตอนที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยให้ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน อาจเป็นฝ่ายผู้ได้รับความเสียหายหรือฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาให้ได้รับความเป็นธรรมอย่างเสมอภาค สามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนและสังคมโดยรวมได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องมีการดำเนินการรองรับการปฏิบัติงาน ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยกรมการปกครองเป็นศูนย์กลางให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนที่ได้รับความไม่เป็นธรรม แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและลดความขัดแย้งในพื้นที่ รวมถึงการให้ประชาชนมีโอกาสในการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ไม่ว่าการนั้นจะชอบด้วยอำนาจหน้าที่หรือไม่ซึ่งการดำเนินการด้านการไกล่เกลี่ยกรณีข้อพิพาททางแพ่งและอาญานั้นเป็นหนึ่งใน

^๕ กองส่งเสริมการระงับข้อพิพาท กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, การมีส่วนร่วมของเครือข่ายและอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน, การจัดการความรู้ ประจำปี ๒๕๕๙.

^๖ อาทิตย์ บุญญาโสภิต, (๒๕๕๙), หลักนิติธรรมกับการไกล่เกลี่ยและระงับข้อพิพาทของพนักงานฝ่ายปกครอง ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔, www.constitutionalcourt.or.th

ห้าของการดำเนินงานศูนย์อำนาจธรรมอำเภอและเป็นภารกิจเพื่อช่วยเหลือและให้บริการประชาชนในพื้นที่ ๗๖ จังหวัด ที่ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอตั้งอยู่ทั้ง ๘๗๘ แห่ง

การเจรจา คือการที่มีคู่กรณีมาเจรจากันทั้งสองฝ่ายลักษณะสำคัญของการเจรจาในปัจจุบันเข้าใจว่าการเจรจาเป็นวิธีการที่ดีที่สุดเป็นความสมัครใจของคู่พิพาททั้งสองฝ่ายที่จะเจรจากัน

การไกล่เกลี่ย หลักเกณฑ์ที่สำคัญของการไกล่เกลี่ย คือ มีบุคคลที่สามเข้ามาช่วยเจรจาไกล่เกลี่ย หน้าที่สำคัญของผู้ไกล่เกลี่ย คือ ช่วยเหลือในการเจรจาของคู่พิพาททั้งสองฝ่าย ไม่ใช่ทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินชี้ขาดแต่อย่างใด ทำอย่างไรให้คู่พิพาททั้งสองฝ่ายได้เจรจากันเกิดจากความสมัครใจของคู่พิพาท การดำเนินการในการไกล่เกลี่ยเป็นความลับ

การไกล่เกลี่ยในชั้นชุมชน^{๑๗}

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชนเป็นกระบวนการหนึ่งที่สร้างความเป็นธรรมทางสังคม กระบวนการยุติธรรมทางเลือกที่เปิดโอกาสให้คู่กรณีหรือคู่ขัดแย้งสามารถเยียวยาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน ตลอดจนการสร้างแนวทางหรือรูปแบบที่จะชดใช้ ชดเชยความเสียหายที่สร้างความพึงพอใจร่วมกันในแง่ของกระบวนการไกล่เกลี่ย มักใช้คนกลาง คณะกรรมการ หรือบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือเป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ย โดยเปิดโอกาสให้คู่กรณีได้แสดงความเห็น ค้นหาทางเลือกที่สร้างความพึงพอใจร่วมกัน

การไกล่เกลี่ยด้วยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์^{๑๘}

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ หมายถึง กระบวนการใด ๆ ที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำ ความผิดและผู้เสียหายกลับคืนสู่ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยใช้วิธีการสร้างกระบวนการที่มีส่วนร่วมหลายฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายผู้กระทำความผิด ฝ่ายผู้เสียหาย สังคมชุมชน และเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ กระบวนการดังกล่าวดำเนินการโดยวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีแทนการลงโทษจำคุกหรือลงโทษอื่นตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งอาจหมายถึงความรวมถึง การเจรจา การไกล่เกลี่ย การประชุมกลุ่มเพื่อระงับข้อพิพาท

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด จะเป็นการนำเอาบุคคลทั้งสองฝ่าย คือ ผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดมาพบปะกันเพื่อพูดคุย ประณอมข้อพิพาทโดยผู้ประณอมข้อพิพาทจะเป็นอาสาสมัครที่ได้รับการอบรมมาเป็นอย่างดี ซึ่งโดยทั่วไปผู้ประณอมข้อพิพาทจะทำหน้าที่โน้มน้าวให้ทั้งผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดพูดถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้น ความเดือนร้อน และความเสียหายจากการกระทำความผิดและจะมีการตั้งคำถาม (ที่อาจมี) ต่ออีกฝ่าย และจบด้วยการหาข้อสรุปเพื่อการชดใช้และเยียวยาผลของการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ กระบวนการดังกล่าวจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด และมีกระบวนการผลักดันให้คู่กรณีตกลงกันเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้น กระบวนการประณอมข้อพิพาทจะตั้งอยู่บนจุดหมายหลัก ๓ ประการ คือ

(๑) ความยุติธรรม จะเกิดจากการที่คู่กรณีหันหน้ามาพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวที่เกิดขึ้น อันทำให้ผู้เสียหายมีโอกาสที่จะพูดว่าผู้กระทำผิดได้ทำอะไร ผู้เสียหายได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดอย่างไร ทั้งนี้โอกาสรับฟังเหตุผลที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำผิดลงไป

^{๑๗} วีระ สินเดชารักษ์ และคณะ, โครงการวิจัยการถอดบทเรียนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน (รายงานวิจัย), โดย สำนักกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, (๒๕๖๑), หน้า ๙-๑๐.

^{๑๘} จุฑารัตน์ แก้วกัญญา, สู่กระบวนการที่คนใหม่ของระบบกฎหมายไทยโครงการพัฒนาระบบกฎหมายไทย, www.krisdika.go.th

(๒) การทำความดีเพื่อแก้ตัว เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดทำความดีเพื่อชดใช้ความผิดที่ได้กระทำไป โดยการแสดงความรับผิดชอบว่าจะแก้ไขหรือเยียวยาสิ่งที่ตนเองได้กระทำผิดไปแล้วอย่างไร ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เป็นการแสดงให้เห็นภาพที่ชัดเจนของการกระทำความผิดและความเสียหายที่เกิดขึ้น และผู้กระทำความผิดจะทำความดีเพื่อแก้ตัวอย่างไรเมื่อกล่าวถึงเรื่องที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และ

(๓) มาตรการในการปรับปรุงตัวเพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดไปกระทำความผิดขึ้นอีกในอนาคต จะเป็นการตกลงที่เกี่ยวข้องกับการชดใช้ และกระบวนการติดตามผล คือ การกำหนดมาตรการในการปรับปรุงตัวเพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดไปกระทำความผิดขึ้นใหม่ในอนาคต นั่นคือ นอกจาก ผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดจะได้ข้อตกลงเรื่องการชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากความผิดที่ได้กระทำลงไปแล้วในกระบวนการประนอมข้อพิพาทมักจะกล่าวถึงมาตรการที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดทำตัวดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาการใช้ยาเสพติด ติดสุรา ความอดทนต่อความเครียดที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมที่มีความดัน แผนการบริหารเวลา และกิจกรรมที่คิดจะทำ เช่น การหางานทำการทำงานอดิเรก และการมีส่วนร่วมในสังคม

ประโยชน์ของการไกล่เกลี่ย

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งกับคู่กรณีและยังเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกธรรมให้แก่ประชาชน ซึ่งอาจจะสรุปได้ ดังนี้^๔

(๑) ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย (Saving of Time and Money) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรืออนุญาโตตุลาการแล้วอาจใช้เวลาเพียงสัปดาห์ วันหรือชั่วโมง อันเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของทั้งคู่ความและทางราชการ โดยที่หน่วยงานหรือองค์กรผู้จัดการไกล่เกลี่ยจัดบริการให้ฟรี คู่กรณีไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ไม่เสียค่าป่วยการผู้ไกล่เกลี่ย และการไกล่เกลี่ยไม่จำเป็นต้องมีทนายความ ดังนั้น การจัดการความขัดแย้งด้วยวิธีการไกล่เกลี่ยจึงประหยัดค่าใช้จ่ายได้มาก

(๒) เป็นที่ยุติ (Finality) คดีที่คู่พิพาทสามารถตกลงกันได้โดยวิธีการไกล่เกลี่ยนั้นทำให้ ข้อพิพาทได้ข้อยุติลดปัญหาของการอุทธรณ์ต่อไป

(๓) การยอมรับของคู่พิพาท (Compliance) การที่คู่ความสามารถหาข้อยุติได้ด้วยตนเอง มีการยอมรับปฏิบัติตามข้อตกลงนั้นมากกว่าการที่ศาลมีคำพิพากษาซึ่งจะต้องมีการบังคับคดีต่อไป

(๔) ข้อยุติที่ได้นั้นมีความเหมาะสมกับคู่พิพาท (Custom Made Solution) เนื่องจากคู่พิพาทสามารถเลือกที่จะทำข้อตกลงอย่างไรก็ได้ตราบเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย

(๕) เป็นความลับ (Confidentiality) การไกล่เกลี่ยเป็นเรื่องเฉพาะระหว่างคู่กรณีการประชุมไกล่เกลี่ยจะมีเฉพาะคู่กรณีกับผู้ไกล่เกลี่ย และบุคคลภายนอกที่คู่กรณีเห็นพ้องต้องกันให้เข้าร่วมประชุมได้เท่านั้น ทั้งข้อเท็จจริงที่คู่กรณีพูดคุยกันในการไกล่เกลี่ยถือเป็นความลับ ห้ามคู่กรณีและผู้ไกล่เกลี่ยเปิดเผยต่อบุคคลภายนอก นอกจากนี้ คู่กรณียังอาจมีข้อตกลงกันอีกด้วยว่า ข้อเท็จจริงที่ได้จากการไกล่เกลี่ย ห้ามไม่ให้คู่กรณีนำไปใช้อ้างอิงในการพิจารณาคดีของศาล

(๖) การควบคุมกระบวนการระงับข้อพิพาท (Process Control) คู่พิพาทสามารถควบคุมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้มากกว่าการดำเนินคดีในศาล โดยสามารถคัดเลือกบุคคลที่เป็นกลางให้มาทำหน้าที่กำหนดประเด็นหรือความต้องการที่แท้จริงในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและแสวงหาทางออกเพื่อยุติข้อพิพาท โดยคู่พิพาทมีโอกาสที่จะได้พูดและตัดสินใจว่าผลที่ได้รับจะผูกพันกันหรือไม่ ซึ่งจะเป็นการหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นโดยการพิพากษาคดี

(๗) ข้อตกลงระหว่างคู่พิพาทสามารถบังคับได้ (Enforceable Agreement) ผลของการระงับข้อพิพาทจากวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นข้อตกลงร่วมกันอันมีลักษณะสัญญาที่คู่พิพาทลงนามและมีผลผูกพันเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ แม้ว่าอาจมีการตรวจสอบจากศาลในบางกรณี

(๘) รักษาความสัมพันธ์ระหว่างกันได้หรือก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในระยะยาว (Preservation or Enhancement of Long-term Relationships) การระงับข้อพิพาทเปิดโอกาสให้คู่พิพาทสามารถหาข้อยุติในปัญหาที่แท้จริงได้และคู่พิพาทย่อมสามารถแก้ไขปัญหาระหว่างกันได้

(๙) ความยืดหยุ่น (Flexibility) คู่พิพาทสามารถเลือกใช้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททั้งหมด หรือในประเด็นใดประเด็นหนึ่งในคดีก็ได้ ส่วนที่เหลืออาจให้มีการดำเนินคดีในศาลต่อไป

^๔ สำนักกระงับข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม, (๒๕๕๑), หน้า ๑๙-๒๑.

(๑๐) คุณภาพ (Quality) บุคคลที่มาทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมักเป็นบุคคลที่มีความสามารถหรือเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ โดยมีการควบคุมการทำงานโดยประมวลจริยธรรม

(๑๑) ยังคงสิทธิในการดำเนินคดีในศาล (Right to Trial) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นเพียงส่วนเสริมสำหรับการดำเนินคดีในศาลไม่ใช่เป็นการแทนที่ คู่กรณียังคงมีสิทธิในการดำเนินคดีในศาล หากคู่กรณีมีความต้องการเช่นนั้น

(๑๒) ไม่เป็นทางการ การไกล่เกลี่ยมีวิธีพิจารณาที่แตกต่างจากการพิจารณาคดีของอนุญาโตตุลาการหรือศาล โดยการไกล่เกลี่ยต้องการบรรยากาศการพูดคุยเจรจาที่ไม่เป็นทางการ แต่เป็นกันเอง และยืดหยุ่นผ่านคนกลาง ไม่เคร่งครัด เพื่อให้คู่กรณีได้พูดคุยเจรจากันด้วยความสบายใจไม่ตึงเครียด เกิดความไว้วางใจ และกล้าเปิดเผยความต้องการที่แท้จริงของตน^{๑๐}

^{๑๐} โชติช่วง ทัพวงศ์, คู่มือนักเจรจาไกล่เกลี่ย, โดย ศูนย์สันติวิธีสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, (กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการโรคมืองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๕๘), หน้า ๓๕.

คุณลักษณะและการขึ้นทะเบียนของผู้ไกล่เกลี่ย

๑. ผู้ไกล่เกลี่ยต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้^{๑๑}

๑.๑ คุณสมบัติ

(๑) ผ่านการอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามหลักสูตรที่คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติรับรอง

(๒) เป็นผู้มิประสบการณในต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๑.๒ ลักษณะต้องห้าม

(๑) เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๒) เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ

(๓) เคยถูกเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามพระราชบัญญัตินี้ และยังไม่พ้นห้าปีนับถึงวันยื่นคำขอรับหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย

๒. บุคคลใดมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑ และมีความประสงค์จะขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ให้ยื่นคำขอต่อกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพซึ่งมีหน้าที่และอำนาจกำกับดูแลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ทั้งนี้ การยื่นคำขอขึ้นทะเบียนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่นายทะเบียนประกาศกำหนด^{๑๒}

^{๑๑} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๑๐.

^{๑๒} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๙.

บทบาทหน้าที่ของผู้ไกล่เกลี่ย

บทบาทโดยรวมของผู้ไกล่เกลี่ย คือ การเป็นคนกลาง ที่ช่วยทำให้คู่ความทั้งสองฝ่ายกลับมาคืนดีกันอีก สามารถแก้ปัญหาที่พิพาทกันได้ ในลักษณะที่คู่ความทั้งสองฝ่ายต่างก็ยอมรับได้โดยนำคู่ความ ทั้งสองฝ่ายมาพบปะกัน ซึ่งหน้าเพื่อเจรจากันเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารติดต่อกันช่วยขจัดความเป็นศัตรูที่มีต่อกัน เสาะหาข้อมูลที่จะช่วยให้การเจรจาสำเร็จ ขจัดความยุ่งยากต่าง ๆ ที่ขัดขวางการเจรจาออกเสีย แปรและตีความในเรื่องที่เจรจาให้แก่คู่ความโดยทำให้แน่ใจว่าคู่ความแต่ละฝ่ายเข้าใจในสิ่งที่คู่ความฝ่ายตรงข้ามกำลังพูด ช่วยเพิ่มการรับรู้และความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างคู่ความ รวมทั้งทำให้แน่ใจว่าคู่ความแต่ละฝ่ายเข้าใจตรงกันกับสิ่งที่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งรับรู้ และเข้าใจ สอนคู่ความเกี่ยวกับการเจรจาต่อรองว่าจะเจรจาต่อรองให้ได้ผลดีได้อย่างไร อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเจรจา เช่น ดำเนินการประชุมให้เรียบร้อย ทำให้การเจรจาราบรื่น เห็นได้ถึงความเป็นกลาง ทำให้การไกล่เกลี่ยเป็นกระบวนการที่ไม่ยุ่งยาก คอยระวังมิให้การเจรจาล้มเหลว ลงกลางคัน ขอแรงสนับสนุนจากบุคคลภายนอกที่มีอิทธิพลต่อคู่ความทั้งสองฝ่ายกระตุ้นให้คู่ความพิจารณาว่าคู่ความฝ่ายตรงข้ามมองปัญหาอย่างไร ทำให้คู่ความแต่ละฝ่ายคิดถึงปัญหาได้ถี่ถ้วนให้คู่ความแสดงเหตุผล เกี่ยวข้องที่แท้จริง ข้อเรียกร้อง ความคิดเห็น และจุดยืนของตน แนะนำและช่วยเหลือคู่ความในการประเมินค่าใช้จ่ายความเสียหายและเวลาที่ต้องเสียไปซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการดำเนินคดีทางศาลและผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นจากการที่ทำการไกล่เกลี่ยได้สำเร็จ เปรียบเทียบกัน พูดยุติเลียงคู่ความด้วยการยกข้อสงสัยต่าง ๆ ขึ้นให้ปรากฏอยู่ในจิตใจของคู่ความแต่ละฝ่ายเพื่อให้จุดยืนของคู่ความอ่อนตัวลง ใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เช่น การประชุมฝ่ายเดียว เพื่อให้คู่ความสะดวกใจในการเปิดเผยข้อมูลเสนอข้อต่อรองหรือเสนอทางออกในการแก้ไขปัญหาลើบนการประชุมออกไปเมื่อเกิดสภาวะชงก้งงในการเจรจาหรือหาข้อมูลเพิ่มเติมเป็นต้น การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทผู้ไกล่เกลี่ยไม่มีอำนาจในการกำหนดข้อตกลงให้แก่คู่ความแต่อย่างใดไม่มีอำนาจในการตัดสินข้อพิพาท เช่น ผู้พิพากษา แต่ผู้ไกล่เกลี่ยเข้ามาเป็นคนกลางเพียงเพื่อเข้าช่วยให้การเจรจาต่อรองง่ายเข้าเกิดความสะดวกในการเจรจาและช่วยให้คู่ความค้นพบทางออกของปัญหาที่เป็นที่พอใจของทุกฝ่าย^{๑๓}

๑. ผู้ไกล่เกลี่ยมีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้^{๑๔}

- ๑.๑ กำหนดแนวทางและจัดให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
- ๑.๒ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก และเสนอแนะคู่กรณีในการแสวงหาแนวทางยุติข้อพิพาท
- ๑.๓ ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยความเป็นธรรม
- ๑.๔ จัดทำข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามผลของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ในกรณีที่ผู้ไกล่เกลี่ยกระทำการตามหน้าที่โดยสุจริต ย่อมได้รับการคุ้มครองไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่งและทางอาญา

๒. ผู้ไกล่เกลี่ยต้องถือปฏิบัติตามจริยธรรม ดังต่อไปนี้^{๑๕}

- ๒.๑ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง อิสระ ยุติธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ

^{๑๓} กองส่งเสริมการระงับข้อพิพาท กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, การมีส่วนร่วมของเครือข่ายและอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน. การจัดการความรู้ ประจำปี ๒๕๕๙.

^{๑๔} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๑๑.

^{๑๕} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๑๒.

๒.๒ เข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททุกครั้ง ในกรณีที่ไมอาจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ ต้องแจ้งเหตุผลและความจำเป็นล่วงหน้าให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ

๒.๓ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว ไม่ทำให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทล่าช้าเกินสมควร

๒.๔ ซื่อสัตย์สุจริต และไม่เรียกรับหรือรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากคู่กรณีหรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท

๒.๕ ปฏิบัติหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยความสุภาพ

๒.๖ รักษาความลับที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๒.๗ ไม่กระทำการในลักษณะเป็นการชี้ขาดข้อพิพาทหรือบังคับให้คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดลงลายมือชื่อในข้อตกลงระงับข้อพิพาท

๒.๘ กรณีอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดในกฎกระทรวง

๓. ผู้ไกล่เกลี่ยต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระของตนในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีทราบโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับคู่กรณีไม่ว่าฝ่ายใดในเรื่องดังต่อไปนี้^{๑๖}

๓.๑ เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรส

๓.๒ เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น

๓.๓ เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทน

๓.๔ เป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้างหรือลูกจ้าง

๔. ห้ามมิให้ผู้ไกล่เกลี่ยกระทำการหรือจัดให้กระทำการใด ๆ ที่เป็นการบังคับ ชูเชื้อ หลอกลวง หรือกระทำการโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ เพื่อให้คู่กรณีทำข้อตกลงระงับข้อพิพาท^{๑๗}

^{๑๖} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๑๓.

^{๑๗} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๑๖.

ประเภทข้อพิพาทของการไกล่เกลี่ย

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นการระงับข้อพิพาททางเลือก (Alternative Dispute Resolution) ที่ถูกนำมาใช้เพื่อเป็นวิธีการทดแทนหรือวิธีการเสริมการระงับข้อพิพาทโดยการดำเนินคดีในศาล โดยมีวัตถุประสงค์ให้ปริมาณคดีที่จะต้องเข้าสู่การสืบพยานซึ่งใช้ระยะเวลาอันยาวนาน ลดน้อยลงตามตามจำเป็นและทำให้การดำเนินคดีโดยทั่วไปเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด วิธีการต่าง ๆ ดังกล่าว ได้แก่ การเจรจาต่อรอง การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและการอนุญาโตตุลาการ

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (Mediation) เป็นอีกทางเลือกหนึ่งนอกจากการดำเนินคดีทางศาล (Litigation) หรือการอนุญาโตตุลาการ (Arbitration) ซึ่งต้องมีบุคคลที่สามเป็นผู้ชี้ขาดตัดสินข้อพิพาท แต่สำหรับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแม้จะใช้บุคคลที่สามช่วยเหลือในการตกลงเจรจาเพื่อระงับข้อพิพาทก็เป็นเพียง ผู้เสนอแนะแนวทางและหาทางออกให้คู่พิพาทเท่านั้น ไม่มีอำนาจตัดสินชี้ขาดเหมือนศาลหรืออนุญาโตตุลาการ ผลของการตกลงเจรจาก็เกิดจากการตัดสินใจของคู่พิพาทเองโดยตรง^{๑๘}

หน่วยงานที่ดำเนินการไกล่เกลี่ย	หน่วยงานของรัฐ หรือ หน่วยงานอื่นของรัฐ	พนักงานสอบสวน (ในชั้นการสอบสวน)	ภาคประชาชน (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ)
ประเภทข้อพิพาท^{๑๙}			
๑. คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว	X	X	X
๒. ข้อพิพาททางแพ่ง ๒.๑ ข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิแห่งสภาพบุคคล สิทธิในครอบครัว หรือ กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์	X	X	X
๒.๒ ข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดินที่มีใช้ข้อพิพาทเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์	✓	X	✓
๒.๓ ข้อพิพาทระหว่างทายาทเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดก	✓	X	✓
๒.๔ ข้อพิพาทอื่นนอกจากข้อ ๒.๒ และข้อ ๒.๓ ที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินตามที่กฎหมายกำหนด	ไม่เกิน ๕ ล้านบาท	X	ไม่เกิน ๕ แสนบาท
๓. ข้อพิพาททางอาญา ๓.๑ ความผิดอันยอมความได้	✓	✓	✓

^{๑๘} สำนักงานศาลยุติธรรม, (๒๕๕๑), หน้า ๑-๙.

^{๑๙} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๘ มาตรา ๒๐ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑.

หน่วยงานที่ดำเนินการใกล้เคียง	หน่วยงานของรัฐ หรือ หน่วยงานอื่นของรัฐ	พนักงานสอบสวน (ในชั้นการสอบสวน)	ภาคประชาชน (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ)
ประเภทข้อพิพาท ^{๑๙} ๓.๒ ความผิดลหุโทษตามมาตรา ๓๙๐ ถึงมาตรา ๓๙๕ และมาตรา ๓๙๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และความผิดลหุโทษอื่นที่ไม่กระทบต่อส่วนรวมตามที่กฎหมายกำหนด	✓	✓	✓
๓.๓ ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน ๓ ปี ตามมาตรา ๒๙๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๙๕ มาตรา ๒๙๖ มาตรา ๒๙๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐๐ และมาตรา ๓๓๔	✗	✓	✗

ประเภทข้อพิพาทการดำเนินการใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชน

ลำดับ	ประเภทข้อพิพาท	บทบัญญัติตามร่างพระราชบัญญัติฯ	คำอธิบาย (เพิ่มเติม)	หมายเหตุ
๑	ข้อพิพาททางแพ่ง ๑.๑ กรณีที่ไม่สามารถกระทำได้	สิทธิแห่งสภาพบุคคล	สิทธิแห่งสภาพบุคคล หมายถึง ข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลที่มีอยู่ตามกฎหมาย ไม่ว่าจะในเรื่องสถานะหรือความสามารถของบุคคลนับแต่เริ่มสภาพบุคคลเมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารกและสิ้นสุดลงเมื่อตาย ซึ่งเป็นสิทธิที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๑ ลักษณะ ๒ หมวด ๑ ส่วนที่ ๑ คือ บทบัญญัติว่าด้วยสภาพบุคคลตั้งแต่มาตรา ๑๕ ถึงมาตรา ๑๘ เช่น <ul style="list-style-type: none"> - ร้องขอให้บุคคลวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถและตั้งผู้อนุบาล - ข้อพิพาทความเป็นผู้มีสัญชาติไทยหรือต่างด้าว 	
		สิทธิในครอบครัว	สิทธิในครอบครัว หมายถึง ข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลที่มีอยู่ในทางครอบครัวเมื่อมีการจดทะเบียนสมรสกันตามกฎหมายแล้ว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความสัมพันธ์ในทางครอบครัวหรือทรัพย์สิน การอุปการะเลี้ยงดูครอบครัว การหย่า การเรียกค่าทดแทนเมื่อศาลพิพากษาให้หย่า การเรียกค่าเลี้ยงชีพ บุตรบุญธรรม การรับรองบุตร เช่น <ul style="list-style-type: none"> - เรียกค่าทดแทนจากหญิงอื่นหรือชายอื่นที่มีความสัมพันธ์ฉันท์คู่สาวกับภริยาหรือสามีของตน - ขอให้การสมรสเป็นโมฆะ - พิพาทกันเกี่ยวกับทรัพย์สินและอำนาจปกครองบุตร - เรียกร้องค่าอุปการะเลี้ยงดูระหว่างสามีภรรยาหรือบิดามารดากับบุตร - ขอหย่าและแบ่งสินสมรส - การรับผิดฐานะเป็นทายาทของผู้ตาย 	การขอให้คืนของหมั้นและสินสอด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องผิดสัญญาหมั้นและเรียกค่าทดแทน ต่างเป็นความสัมพันธ์ก่อนเกิดเป็นครอบครัว มิใช่ข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในครอบครัว
		กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์	“ที่ดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไป และให้หมายความรวมถึงพื้นที่ที่เป็นภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย “สิทธิในที่ดิน” หมายความว่า กรรมสิทธิ์และให้หมายความรวมถึงสิทธิครอบครองด้วย “กรรมสิทธิ์” หมายความว่า สิทธิทั้งปวงภายในบังคับแห่งกฎหมายที่เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอย และจำหน่ายทรัพย์สินของตน และได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมี	

ลำดับ	ประเภทข้อพิพาท	บทบัญญัติตามร่างพระราชบัญญัติฯ	คำอธิบาย (เพิ่มเติม)	หมายเหตุ
			<p>สิทธิติดตาม และเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตน จากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย</p> <p>“การได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินโดยกฎหมาย” ดังนี้</p> <p>“การได้กรรมสิทธิ์โดยทางนิติกรรม” ได้แก่ ได้กรรมสิทธิ์โดยการซื้อขาย ขายฝาก แลกเปลี่ยน ให้เช่าซื้อ การบังคับจำนอง</p> <p>“การรับมรดก” ได้แก่ โดยพินัยกรรม หรือ โดยธรรมตามกฎหมาย (ไม่ได้ทำพินัยกรรม)</p> <p>“การได้มาซึ่งที่อกรรมดั่ง” ที่ดินแปลงใดเกินที่อกรรมดั่ง ที่งอกนั้นย่อมเป็นทรัพย์สินของเจ้าของที่ดินแปลงนั้น โดยหลักของที่อกรรมดั่งจะต้องเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและติดต่อกันเป็นผืนเดียวกัน ในกรณีทีภายหลังเจ้าของได้อุทิศที่ดินส่วนที่ติดงอกเป็นที่สาธารณะ ก็ไม่ถือว่าส่วนที่งอกขาดจากการเป็นผืนเดียวกัน</p> <p>ทั้งนี้ เจ้าของที่ดินจะต้องยื่นเรื่องขอสอบเขตกับสำนักงานที่ดินเพื่อทำการรังวัดและสอบเขตเนื้อที่ดินใหม่ตามความเป็นจริง</p> <p>“การได้มาโดยการครอบครองปรปักษ์” เป็นการครอบครองที่ดินซึ่งมีโฉนดที่ดินของบุคคลอื่นด้วยความสงบเปิดเผย ด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ ติดต่อกันเป็นเวลา ๑๐ ปี ผู้ครอบครองปรปักษ์ต้องร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งแสดงการได้ที่ดินมาโดยการครอบครองปรปักษ์ และต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่จึงจะใช้นับกับบุคคลภายนอกผู้ได้สิทธิมาโดยสุจริต เสียค่าตอบแทน และได้จดทะเบียนสิทธิไว้แล้วได้ (สำนักส่งเสริมงานตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม, ๒๕๖๐, น. ๑๓๙-๑๕๕)</p>	
๑.๒	กรณีที่สามารถกระทำได้	ข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดินที่มีใช้ข้อพิพาทเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์	“ข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดินที่มีใช้ข้อพิพาทเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์” หมายความว่า ข้อพิพาทที่มีใช้เป็นการโต้แย้งความเป็นเจ้าของทรัพย์สิน และไม่ใช้ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงชื่อเจ้าของในเอกสารกรรมสิทธิ์ ตัวอย่างเช่น สัญญาขายฝาก สัญญาจำนอง	
		ข้อพิพาทระหว่างทายาทเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดก	<p>ผู้ที่รับมรดกเรียกว่า “ทายาท” มีอยู่ ๒ ประเภท ดังนี้ (สำนักส่งเสริมงานตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม, ๒๕๖๐, น. ๑๕๑-๑๕๒)</p> <p>“ผู้รับพินัยกรรม” คือ บุคคลที่เจ้ามรดกทำพินัยกรรมระบุไว้ว่า จะยกทรัพย์สินใดให้ผู้รับพินัยกรรม จะเป็นญาติหรือบุคคลอื่นก็ได้ ซึ่งมีผลให้ผู้รับมรดกมิได้ระบุชื่อไว้ในพินัยกรรมไม่มีสิทธิรับมรดกเท่ากับถูกตัดโดยปริยาย พินัยกรรมนั้นต้องทำตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งมี ๕ แบบ</p>	

ลำดับ	ประเภทข้อพิพาท	บทบัญญัติตามร่างพระราชบัญญัติฯ	คำอธิบาย (เพิ่มเติม)	หมายเหตุ
			<p>๑. พินัยกรรมธรรมดา ผู้ทำพินัยกรรมทำเป็นหนังสือ (เขียนหรือพิมพ์ก็ได้) และลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าพยานอย่างน้อย ๒ คนพร้อมกัน และพยานทั้งสองคนนั้น ต้องลงลายมือชื่อรับรองลายมือชื่อผู้ทำพินัยกรรมในขณะนั้น</p> <p>๒. พินัยกรรมที่ผู้ทำพินัยกรรมเขียนด้วยลายมือตนเองทั้งฉบับ ลงสถานที่ วัน เดือน ปี และลงลายมือชื่อของผู้ทำพินัยกรรมไว้ พินัยกรรมแบบนี้ไม่จำเป็นต้องมี พยานรับรองลายมือชื่อของผู้ทำพินัยกรรมก็ได้</p> <p>๓. พินัยกรรมเอกสารฝ่ายเมือง ผู้ทำพินัยกรรมแจ้งข้อความที่ตนประสงค์ จะให้ใส่ไว้ในพินัยกรรมของตนแก่นายอำเภอ ต่อหน้าพยานอีกอย่างน้อยสองคน พร้อมกัน นายอำเภอก็จะจดข้อความที่ผู้ทำพินัยกรรมแจ้งให้ทราบนั้นลงไว้ อ่าน ข้อความนั้นให้ผู้ทำพินัยกรรมและพยานฟัง เมื่อถูกตรงครบถ้วนตามเจตนารมณ์ของผู้ทำพินัยกรรม ให้ผู้ทำพินัยกรรมและพยานลงลายมือชื่อเป็นสำคัญ แล้วนายอำเภอ จะลงลายมือชื่อไว้ทำนข้อความที่จดแจ้งนั้น และประทับตราตำแหน่งไว้เป็นสำคัญ การทำพินัยแบบนี้จะทำให้ ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือจะร้องขอให้นายอำเภอออกไปทำ นอกสถานที่ก็ได้</p> <p>๔. พินัยกรรมลับ ผู้ทำพินัยกรรมเขียนข้อกำหนดของพินัยกรรม โดยไม่ ประสงค์จะให้ใครล่วงรู้ถึงข้อความในพินัยกรรมนั้น โดยลงลายมือชื่อในพินัยกรรม ผลึกของแล้วลงลายมือชื่อตามรอยผลึก แล้วนำไปแสดงต่อหน้านายอำเภอและพยาน อย่างน้อยสองคนให้ถ้อยคำว่าเป็นพินัยกรรมของตนเองให้นายอำเภอและพยาน ทั้ง สองคนทราบ นายอำเภอจดถ้อยคำของผู้ทำพินัยกรรม และวัน เดือน ปี ที่ผู้ทำ พินัยกรรมมาแสดงไว้บนซองนั้นแล้ว ให้ประทับตราตำแหน่งไว้</p> <p>๕. พินัยกรรมที่ทำด้วยวาจา เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษซึ่งบุคคลไม่สามารถทำ พินัยกรรมทั้ง ๔ แบบที่กล่าวมาข้างต้นได้ บุคคลนั้นอาจแสดงเจตนาข้อพินัยกรรม ต่อหน้าพยานอย่างน้อย ๒ คน ซึ่งอยู่พร้อมหน้ากันในขณะนั้น และพยานทั้งสองคน ต้องไปแสดงตนต่อนายอำเภอโดยมิชักช้า และแจ้งข้อความที่ผู้ทำพินัยกรรมได้สั่ง ด้วยวาจานั้น แจ้งวัน เดือน ปี สถานที่ที่ผู้ทำพินัยกรรมและพฤติการณ์พิเศษนั้นไว้ นายอำเภอจดข้อความที่พยานแจ้งและให้พยานทั้งสองคนลงลายมือชื่อไว้ด้วย</p> <p>“ทายาทโดยธรรม” คือ บุคคลที่เป็นญาติและมีสิทธิรับมรดก เมื่อเจ้ามรดก มิได้ทำพินัยกรรมไว้ทายาทโดยธรรมตามกฎหมาย ได้แก่</p> <p>๑. ผู้สืบสันดาน ได้แก่ บุตร หลาน เหลน</p> <p>๒. บิดามารดา</p>	

ลำดับ	ประเภทข้อพิพาท	บทบัญญัติตามร่างพระราชบัญญัติฯ	คำอธิบาย (เพิ่มเติม)	หมายเหตุ
			๓. พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ๔. พี่น้องร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน ๕. ปู่ ย่า ตา ยาย ๖. ลุง ป้า น้า อา นอกจากนั้น คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่เป็นทายาทโดยธรรม มีสิทธิรับมรดกเสมอ ถ้อยเสมือนเป็นทายาทลำดับต้น แต่ถ้าหากผู้ตายไม่มีทายาท ไม่มีผู้ได้รับมรดกมรดกจะตกทอดแก่แผ่นดิน	
		ข้อพิพาทที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินห้าแสนบาท หรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา	ข้อพิพาทที่มีทุนทรัพย์ ได้แก่ ข้อพิพาทที่เกิดจากสัญญาซื้อขาย สัญญาเช่าทรัพย์ สัญญาเช่าซื้อ สัญญากู้ยืม สัญญาค้ำประกัน สัญญาจ้างอง สัญญาจำนำ เป็นต้น	
๒	ข้อพิพาททางอาญา	ความผิดอันยอมความได้	ความผิดอันยอมความได้ หมายความว่า คดีความผิดที่ผู้เสียหายได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายโดยตรง (ความผิดต่อส่วนตัว) สังคมไม่ได้รับผลกระทบหรือเดือดร้อนจากการกระทำผิดนั้นด้วย ดังนั้น ผู้เสียหายจึงมีสิทธิ์เข้าดำเนินคดีได้เอง หรือมอบให้รัฐดำเนินคดีแทนก็ได้ และมีสิทธิ์ยุติคดีเมื่อใดก็ได้ไม่ว่าจะด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือตกลงประนีประนอมยอมความก็ตาม มีดังนี้ ๑. ความผิดเกี่ยวกับการค้า ม.๒๗๒ เอาชื่อหรือยี่ห้อในทางการค้าของผู้อื่นมาใช้ ๒. ความผิดเกี่ยวกับเพศ ม.๒๗๖ วรรคแรก ช่มชู้ในกระทำชำเราธรรมดา ม.๒๗๘ กระทำอนาจาร(มิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล, ไม่ได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย, ไม่เป็นการกระทำแก่ผู้สืบสันดาน ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแลหรือผู้อยู่ในความปกครอง) ม.๒๘๔ พาหญิงไปเพื่อการอนาจาร ๓. ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ม.๒๐๙ วรรคแรก ทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพ ๔. ความผิดต่อเสรีภาพ ม.๓๑๐ วรรคแรก หน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่น ม.๓๑๑ หน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่นโดยประมาท ๕. ความผิดฐานเปิดเผยความลับ ม.๓๒๒ เปิดเผยความลับในจดหมาย โทรเลข	คดีความผิดอันยอมความได้ กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้เสียหายที่จะต้องร้องทุกข์ กล่าวโทษภายในกำหนด ๓ เดือนนับแต่วันที่อยู่เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำ ความผิด มิฉะนั้นถือว่าคดีขาดอายุความ ไม่สามารถดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิดได้

ลำดับ	ประเภทข้อพิพาท	บทบัญญัติตามร่างพระราชบัญญัติฯ	คำอธิบาย (เพิ่มเติม)	หมายเหตุ
			<p>ม.๓๒๓ เปิดเผยความลับของผู้อื่นที่รู้มาโดยหน้าที่</p> <p>ม.๓๒๔ เปิดเผยความลับในทางอุตสาหกรรมหรือวิทยาศาสตร์</p> <p>๖. ความผิดฐานหมิ่นประมาท</p> <p>ม.๓๒๖ หมิ่นประมาทคนเป็น</p> <p>ม.๓๒๗ หมิ่นประมาทคนตาย</p> <p>ม.๓๒๘ หมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา</p> <p>๗. ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์*</p> <p>ม.๓๓๔ ลักทรัพย์ธรรมดา</p> <p>ม.๓๓๕ ลักทรัพย์ประกอบเหตุพิเศษ(เหตุฉกรรจ์)</p> <p>ม.๓๓๖ วรรคแรก วิ่งราวทรัพย์ตามธรรมดา</p> <p>๘. ความผิดฐานฉ้อโกง</p> <p>ม.๓๔๑ ฉ้อโกงธรรมดา</p> <p>ม.๓๔๒ ฉ้อโกงประกอบด้วยเหตุพิเศษ</p> <p>ม.๓๔๔ หลอกหลวงคนให้ไปทำงาน</p> <p>ม.๓๔๕ สั่งซื้ออาหารหรือเข้าอยู่ในโรงแรมโดยไม่มีเงิน</p> <p>ม.๓๔๖ ชักจูงให้เด็กเบาปัญญาขายของโดยเสียเปรียบ</p> <p>ม.๓๔๗ ฉ้อโกงในเรื่องประกันวินาศภัย</p> <p>๙. ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้</p> <p>ม.๓๔๙ ฉ้อโกงเจ้าหนี้จำนำ</p> <p>ม.๓๕๐ ฉ้อโกงเจ้าหนี้ธรรมดา</p> <p>๑๐. ความผิดฐานยักยอก</p> <p>ม.๓๕๒ ยักยอกทรัพย์ธรรมดา</p> <p>ม.๓๕๓ ยักยอกทรัพย์ในฐานะเป็นผู้จัดการทรัพย์แทนเขา</p> <p>ม.๓๕๔ ยักยอกทรัพย์ในฐานะเป็นผู้จัดการทรัพย์ตามคำสั่งศาล</p> <p>ม.๓๕๕ ยักยอกทรัพย์เก็บตก</p> <p>๑๑. ความผิดฐานรับของโจร*</p> <p>ม.๓๕๗ รับของโจร</p> <p>๑๒. ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์</p> <p>ม.๓๕๘ ทำให้เสียทรัพย์ตามธรรมดา</p> <p>ม.๓๕๙ ทำให้เสียทรัพย์ชนิดพิเศษ</p> <p>ม.๓๖๐ ทำให้เสียทรัพย์ที่มีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์เสียหาย*</p>	

ลำดับ	ประเภทข้อพิพาท	บทบัญญัติตามร่างพระราชบัญญัติฯ	คำอธิบาย (เพิ่มเติม)	หมายเหตุ
			<p>๑๓. ความผิดฐานบุกรุก ม.๓๖๒ บุกรุกตามธรรมดา ม.๓๖๓ บุกรุกโดยย้ายเครื่องหมายอสังหาริมทรัพย์ ม.๓๖๔ เข้าไปซ่อนตัวในอาคารคนอื่น</p> <p>*ความผิดอาญาที่กฎหมายให้เป็นความผิดที่ย่อมความกันได้เมื่อผู้เสียหายและผู้ต้องหาเป็นญาติกันตามมาตรา ๗๑ ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๓๖ วรรคแรก และมาตรา ๓๔๑ ถึงมาตรา ๓๖๔ นั้น ถ้าเป็นการกระทำที่สามมีกระทำต่อภริยาหรือภริยากระทำต่อสามี ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษความผิดตั้งระบุมานี้ ถ้าเป็นการกระทำที่ผู้บุกรุกกระทำต่อผู้สืบสันดาน ผู้สืบสันดานกระทำต่อผู้บุกรุก หรือพี่หรือน้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน กระทำต่อกัน แม้กฎหมายมิได้บัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ ก็ให้เป็น ความผิดอันยอมความได้</p>	
		ความผิดลหุโทษ มาตรา ๓๙๐ มาตรา ๓๙๑ มาตรา ๓๙๒ มาตรา ๓๙๓ มาตรา ๓๙๔ มาตรา ๓๙๕ และ มาตรา ๓๙๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา	หมายความว่า ความผิดที่มีโทษเล็กน้อยซึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามานี้ด้วยกัน และด้วยเหตุเป็นความผิดมีอัตราโทษเล็กน้อย จึงมีกระบวนการพิจารณาพิเศษ ได้แก่ ความผิดลหุโทษแม้กระทำโดยไม่มีเจตนาก็เป็นความผิด เว้นแต่ตามบทบัญญัติความผิดนั้น จะมีความบัญญัติให้เห็นเป็นอย่างอื่น ส่วนผู้พยายามกับผู้สนับสนุนกระทำความผิดลหุโทษ แม้มีความผิดก็ไม่ต้องรับโทษ	คดีความผิดลหุโทษ กฎหมายกำหนดว่าถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำ ความผิดมายังศาลภายในกำหนด ๑ ปีนับแต่วันกระทำความผิด มิฉะนั้นถือว่าคดีขาดอายุความ
		ความผิดลหุโทษอื่นที่ไม่กระทบต่อส่วนร่วมตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา	พิจารณาจากหลักการกระทำความผิดที่ผลกระทบบ่อยปัจเจกบุคคลเป็นการส่วนตัว และเป็นเรื่องเล็กน้อยซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้เสียหายมีสิทธิยุติคดีได้เอง	

กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คือ วิธีการจัดการความขัดแย้งที่ถูกออกแบบมาเพื่อใช้ยุติข้อพิพาทให้ได้ทางออกที่คู่กรณีพึงพอใจด้วยกันทั้งสองฝ่าย โดยมีลำดับขั้นตอนดำเนินการไกล่เกลี่ย ซึ่งผู้ไกล่เกลี่ยควรต้องปฏิบัติและแนะนำซึ่งบอกคู่กรณีให้ดำเนินการตาม ซึ่งกระบวนการไกล่เกลี่ยทั่วไปมีลำดับขั้นตอนปฏิบัติเป็นหลักการอยู่แล้ว ปัจจุบันแนวทางดังกล่าวมีสถานะเป็นกระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกที่มีจุดเด่นในแง่ประสิทธิภาพ การส่งเสริมให้คู่พิพาทบรรลุผลประโยชน์ร่วมกันแทนการสู้คดีเพื่อหาผู้แพ้ผู้ชนะและการช่วยแบ่งเบาภาระคดีจากศาล

กระบวนการไกล่เกลี่ย อาจแบ่งออกได้เป็น ๕ ช่วงตอน ดังนี้^{๒๐}

๑. เตรียมการไกล่เกลี่ย เป็นช่วงตอนที่ผู้ไกล่เกลี่ย (Mediator) ต้องรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง แล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อพิจารณาว่าความขัดแย้งนั้นจะรับเข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ยได้หรือไม่ ถ้ารับได้จะออกแบบการไกล่เกลี่ยและกำหนดแผนงานการไกล่เกลี่ย โดยกำหนดขั้นตอนและวิธีการว่าจะไกล่เกลี่ยอย่างไร รวมทั้งต้องจัดการทางกายภาพ คือ จัดสถานที่ไกล่เกลี่ยด้วย

๒. เปิดประชุมไกล่เกลี่ย เป็นช่วงตอนการประชุมไกล่เกลี่ยร่วมกันนัดแรก ซึ่งผู้ไกล่เกลี่ยต้องกล่าวเปิดประชุม โดยแนะนำให้ทุกคนในที่ประชุมได้รู้จักกัน อธิบายกระบวนการไกล่เกลี่ย บทบาทผู้ไกล่เกลี่ย สิ่งที่คู่กรณีควรปฏิบัติ และกำหนดกฎเกณฑ์พื้นฐานการไกล่เกลี่ยร่วมกัน รวมทั้งกล่าวนำคู่กรณีเข้าสู่ขั้นตอนการเจรจาด้วย อนึ่ง การไกล่เกลี่ยบางเรื่องอาจต้องเริ่มต้นด้วยการแยกประชุมไกล่เกลี่ยก่อน ซึ่งเป็นการประชุมไกล่เกลี่ยฝ่ายเดียว ผู้ไกล่เกลี่ยก็ควรต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับหลักเกณฑ์การเปิดประชุมไกล่เกลี่ยร่วมกันดังกล่าวข้างต้น แต่จะต้องนำเอามาปรับใช้ให้เหมาะสม

๓. รวบรวมข้อมูลและสร้างทางเลือก เป็นช่วงตอนที่ผู้ไกล่เกลี่ยขอให้คู่กรณีกล่าวเปิดการเจรจา โดยให้กล่าวในหัวข้อต่อไปนี้ เช่น ปัญหาที่เกิดขึ้นคืออะไร มีที่มาหรือเบื้องหลังอย่างไร ผลของปัญหาที่กระทบถึงตนความวิตกกังวลต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้น เคยพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการใดแล้วบ้าง มีข้อเสนอเป็นทางเลือกในการยุติข้อพิพาท หรือมีข้อเสนอในการเยียวยาแก้ไขความเสียหายอย่างไรบ้าง ต่อจากนั้นจึงร่วมกันกำหนดประเด็นการเจรจารวมทั้งให้คู่กรณีเสนอทางเลือกทางออก และจัดลำดับว่าจะหยิบยกทางเลือกทางออกใดขึ้นมาพิจารณา ก่อนหลังกันอย่างไร แล้วนำคู่กรณีเข้าสู่การเจรจาในแต่ละประเด็นนั้น

๔. แก้ปัญหาและหาทางออก เป็นช่วงตอนที่ผู้ไกล่เกลี่ยหยิบยกเอาประเด็นและทางเลือกในแต่ละประเด็นขึ้นมาประเมินหาทางออกทีละเรื่องตามลำดับ โดยขอให้คู่กรณีเน้นเจรจาที่ผลประโยชน์ ไม่ใช่จุดยืน (Interest based Negotiation) ซึ่งขั้นตอนนี้อาจมีการแยกประชุมไกล่เกลี่ย หรือผู้ไกล่เกลี่ยเป็นผู้เสนอทางเลือกทางออกให้คู่กรณีพิจารณาก็ได้

๕. ปิดประชุมไกล่เกลี่ย ช่วงตอนนี้มี ๒ กรณี คือ กรณีตกลงกันได้ ซึ่งผู้ไกล่เกลี่ยควรมีหน้าที่กล่าวปิดประชุม และกรณีตกลงไม่ได้ ผู้ไกล่เกลี่ยจะจัดให้คู่กรณีทำบันทึกข้อตกลง แล้วตรวจสอบข้อตกลงและให้ลงลายมือชื่อ หลังจากนั้นจึงกล่าวแสดงความยินดีและปิดประชุม

กระบวนการไกล่เกลี่ยเป็นวิธีดำเนินการไกล่เกลี่ยที่ถูกออกแบบมาเพื่อใช้ยุติความขัดแย้งให้ได้ทางออกที่คู่กรณีพึงพอใจที่คู่กรณีพึงพอใจ (Win-Win) โดยมีลำดับขั้นตอนที่ผู้ไกล่เกลี่ยพึงปฏิบัติ เพื่อให้การเจรจาของคู่กรณีบรรลุเป้าหมาย แต่กระบวนการไกล่เกลี่ยก็เป็นหลักการที่ยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้ โดยผู้ไกล่เกลี่ยต้องวิเคราะห์ความขัดแย้ง แล้วนำผลการวิเคราะห์มาออกแบบกระบวนการไกล่เกลี่ย ด้วยการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับความขัดแย้งและตัวคู่กรณี ทั้งนี้ เพื่อให้การเจรจามีประสิทธิภาพและคู่กรณีมีโอกาสตกลงกันได้มากขึ้นนั่นเอง

กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน มีลำดับขั้นตอนดังนี้

^{๒๐} โชติช่วง ทังวงศ์, คู่มือนักเจรจาไกล่เกลี่ย, โดย ศูนย์สันติวิธีสาธาณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, (กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการรพมพิพ้องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๕๘), หน้า ๒๐๖-๒๐๘.

๑. การยื่นคำร้องไกล่เกลี่ยข้อพิพาท^{๒๑}

คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดประสงค์จะให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (กสร. ๑) ต่อศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชนในพื้นที่ และให้ศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชนสอบถามความสมัครใจของ คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งที่จะเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ถ้าคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งไม่สมัครใจเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ศูนย์ไกล่เกลี่ย ภาคประชาชนจำหน่ายคำร้องไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้น และแจ้งให้คู่กรณีผู้ยื่นคำร้องไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ

ในกรณีที่มีคู่กรณีมากกว่าสองฝ่าย และคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่สมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาท ให้สามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีที่สมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้

๒. การแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย^{๒๒}

๒.๑ การแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยโดยคู่กรณี

คู่กรณีตกลงแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคนหนึ่งหรือหลายคนจากบัญชีผู้ไกล่เกลี่ยที่ศูนย์ไกล่เกลี่ย ภาคประชาชนจัดทำไว้ (เบื้องต้นให้ใช้บัญชีจากผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการไกล่เกลี่ยและระดับข้อพิพาทในชุมชน ระดับต้น ระดับกลาง หรือระดับสูง)

๒.๒ การแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยโดยศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชน

หากคู่กรณีไม่สามารถตกลงแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยได้ คู่กรณีอาจให้ศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชน แต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยจากบัญชีผู้ไกล่เกลี่ยที่ศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชนจัดทำไว้ (เบื้องต้นให้ใช้บัญชีจากผู้ผ่านการ อบรมหลักสูตรการไกล่เกลี่ยและระดับข้อพิพาทในชุมชน ระดับต้น ระดับกลาง หรือระดับสูง)

ทั้งนี้ การแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยตามข้อ ๒.๑ และ ข้อ ๒.๒ จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ที่จะได้รับ การแต่งตั้ง

๓. การดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชนต้องชี้แจงให้คู่กรณีทราบถึงเกี่ยวกับกระบวนการและผลทาง กฎหมายในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท รวมทั้งสิทธิในการยุติการไกล่เกลี่ย^{๒๓}

๓.๑ ผู้ไกล่เกลี่ยทักทายผู้เข้าร่วมประชุมไกล่เกลี่ย ชวนพูดคุยเรื่องอื่นก่อนเพื่อสร้างบรรยากาศ ต่อจากนั้น จึงเป็นการนำเข้าสู่กระบวนการที่เป็นทางการมากขึ้น คือ การทำให้ทุกคนที่มาเข้าร่วมการเจรจาได้รู้จักกัน ด้วยการแนะนำตัว ซึ่งมีแนวทาง ดังนี้^{๒๔}

(๑) ผู้ไกล่เกลี่ยแนะนำตัวเอง ผู้ไกล่เกลี่ยจะแนะนำตัวเองด้วยการบอก ชื่อ นามสกุล ก่อน แล้วตามด้วยอาชีพ ต่อจากนั้นจึงกล่าวถึงคุณวุฒิด้านการไกล่เกลี่ย ความรู้เรื่องการไกล่เกลี่ย และประสบการณ์การ ไกล่เกลี่ย เช่น ได้ผ่านการเรียนรู้หรือฝึกอบรมการไกล่เกลี่ยจากที่ใด และมีประสบการณ์การไกล่เกลี่ยมานานกี่ปี ต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความความเป็นกลางและเปิดเผยความเป็นอิสระของตนในการ ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีทราบ ท้ายที่สุดจึงกล่าวถึงเหตุที่มาทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยกรณีนี้ เช่น เป็นหน้าที่ ประจำ หรือได้รับมอบหมายจากใคร เป็นต้น แล้วจึงขอให้คู่กรณีแนะนำตัว โดยเริ่มต้นจากฝ่ายใดก็ได้

(๒) คู่กรณีแนะนำตัว คู่กรณีจะแนะนำตัวด้วยการกล่าวถึง ชื่อ นามสกุล ความเกี่ยวข้อง กับ เรื่องที่ไกล่เกลี่ย และเหตุผลที่มาร่วมไกล่เกลี่ยซึ่งผู้ไกล่เกลี่ยอาจต้องตั้งคำถามให้ตอบ

^{๒๑} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๒๑.

^{๒๒} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๒๒.

^{๒๓} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๒๒ วรรคสอง.

^{๒๔} โชติช่วง ทังวงศ์, คู่มือนักเจรจาไกล่เกลี่ย, โดย ศูนย์สันติวิธีสาธาณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, (กรุงเทพ : สำนักงานกิจการรพมพิพ้องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๕๘), หน้า ๒๘๕-๒๘๖.

(๓) ผู้เข้าร่วมประชุมไกล่เกลี่ยแนะนำตัว ผู้เข้าร่วมการประชุมไกล่เกลี่ยซึ่งมากับคู่กรณีและเข้าร่วมการเจรจาไกล่เกลี่ย เช่น ทนาย หรือ ญาติพี่น้อง ก็ต้องแนะนำตัวเองเช่นกัน เพราะผู้เข้าร่วมประชุมไกล่เกลี่ยอาจมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เปิดประเด็น หรืออาจเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจเสียด้วยซ้ำ ดังนั้น ผู้ไกล่เกลี่ยจึงควรขอให้ผู้เข้าร่วมการประชุมไกล่เกลี่ยแนะนำตัวโดยกล่าวถึง ชื่อ นามสกุล อาชีพ ความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไกล่เกลี่ยหรือคู่กรณี และเหตุผลที่มาร่วมไกล่เกลี่ย เป็นต้น

๓.๒ ผู้ไกล่เกลี่ยอธิบายกระบวนการไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีเข้าใจ เช่น

(๑) คู่กรณีต้องสมัครใจเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท^{๒๕} และเต็มใจที่จะเข้ามาใช้กระบวนการนี้ ไม่ว่าจะการไกล่เกลี่ยจะได้ดำเนินการไปแล้วถึงขั้นตอนใด หากคู่กรณีไม่สมัครใจให้ไกล่เกลี่ย คู่กรณีมีสิทธิถอนตัวจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยทำเป็นหนังสือแจ้งต่อผู้ไกล่เกลี่ยได้^{๒๖} หรือผู้ไกล่เกลี่ยเห็นว่าการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อไปจะไม่ใช่ประโยชน์และให้ยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท^{๒๗}

(๒) การไกล่เกลี่ยเป็นความลับ^{๒๘} ข้อเท็จจริงหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ไม่ว่าจะด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษร ที่เกิดขึ้นระหว่างการไกล่เกลี่ย เป็นสิ่งที่ต้องเก็บเป็นความลับ จะเปิดเผยข้อเท็จจริงหรือข้อมูลดังกล่าวกับบุคคลภายนอกไม่ได้ เว้นแต่คู่กรณีจะตกลงกันเป็นอย่างอื่น

(๓) รูปแบบการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท^{๒๙} เช่น

การดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทร่วมกัน ผู้ไกล่เกลี่ยต้องดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อหน้าคู่กรณีทุกฝ่าย

การดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแยกกัน ผู้ไกล่เกลี่ยเห็นว่าเพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในบางสถานการณ์ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทลับหลังคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็ได้ แต่ผู้ไกล่เกลี่ยต้องแจ้งถึงการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นให้คู่กรณีฝ่ายที่มีได้เข้าร่วมทราบด้วย

ในระหว่างการดำเนินการไกล่เกลี่ย ผู้ไกล่เกลี่ยอาจอนุญาตให้ทนายความหรือที่ปรึกษาของคู่กรณีหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยก็ได้

(๔) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คู่กรณีมีสิทธิเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันกันได้โดยอิสระ^{๓๐}

(๕) กรณีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา หากคดีอยู่ในระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาคดีของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลแล้ว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยของศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชนรายงานกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพทราบ เพื่อกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจะได้แจ้งให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล แล้วแต่กรณีทราบ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลอาจรอการสอบสวน การสั่งคดี การพิจารณาคดีหรือการพิพากษาคดี แล้วแต่กรณี ไว้ก่อนจนกว่าจะรู้ผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก็ได้^{๓๑}

(๖) กรณีที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิ้นสุดลงโดยไม่เป็นผล หากปรากฏว่าอายุความครบกำหนดไปแล้วในระหว่างการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือจะครบกำหนดภายในหกสิบวันนับแต่วันที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิ้นสุดลง ให้อายุความขยายออกไปอีกหกสิบวันนับแต่วันที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิ้นสุดลง

๓.๓ ผู้ไกล่เกลี่ยอธิบายบทบาทหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ย เช่น

^{๒๕} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๒๑ วรรคสอง.

^{๒๖} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๒๗.

^{๒๗} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๓๑ (๓).

^{๒๘} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๑๒ (๖).

^{๒๙} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๒๖.

^{๓๐} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๒๘.

^{๓๑} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง.

(๑) ผู้ไกล่เกลี่ยมีหน้าที่กำหนดแนวทางและจัดให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท^{๓๒} ผู้ไกล่เกลี่ยอาจตกลงกับคู่กรณีเพื่อกำหนดกรอบระยะเวลาและแผนการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ทั้งนี้ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและให้แล้วเสร็จโดยเร็ว^{๓๓}

(๒) ผู้ไกล่เกลี่ยมีหน้าที่ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก และเสนอแนะคู่กรณีในการหาแนวทางยุติข้อพิพาท^{๓๔}

(๓) ผู้ไกล่เกลี่ยมีหน้าที่สอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อพิพาทความประสงค์ของคู่กรณีที่จะระงับข้อพิพาท และข้อเท็จจริงอื่นที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแล้ว และให้ผู้ไกล่เกลี่ยอธิบายให้คู่กรณีเข้าใจซึ่งกันและกันหรือผ่อนปรนเข้าหากันอันนำไปสู่การตกลงระงับข้อพิพาทกันได้^{๓๕}

(๔) ผู้ไกล่เกลี่ยมีหน้าที่ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยความเป็นกลาง^{๓๖} ยึดปฏิบัติตามจริยธรรม และต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระของตนในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีทราบโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับคู่กรณีไม่ว่าฝ่ายใดในเรื่อง ดังต่อไปนี้^{๓๗}

(๔.๑) เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรส

(๔.๒) เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น

(๔.๓) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทน

(๔.๔) เป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้างหรือลูกจ้าง

ทั้งนี้ หากผู้ไกล่เกลี่ยเห็นเองว่าตนหรือคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดคัดค้านมีกรณีดังกล่าวให้ผู้ไกล่เกลี่ยผู้นั้นหยุดการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไว้ก่อน และแจ้งให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบเพื่อที่หัวหน้าหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดังกล่าวจะได้มีคำสั่งต่อไป^{๓๘}

(๕) ผู้ไกล่เกลี่ยมีหน้าที่จัดทำข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามผลของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท^{๓๙}

๓๘.๔ ผู้ไกล่เกลี่ยอธิบายสิ่งที่คู่กรณีควรปฏิบัติ

(๑) คู่กรณีอาจถอดถอนผู้ไกล่เกลี่ยได้ กรณีที่ผู้ไกล่เกลี่ยถูกคู่กรณีตั้งข้อรังเกียจผู้ไกล่เกลี่ยที่มีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นกลางหรือไม่เป็นอิสระได้ หากมีกรณีดังกล่าวผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกถอดถอนได้ในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีหลายคน การตั้งข้อรังเกียจต้องได้รับความเห็นชอบจากคู่กรณีทุกคนในฝ่ายนั้น^{๔๐}

(๒) คู่กรณีอาจถอดถอนผู้ไกล่เกลี่ยได้ด้วยเหตุ ดังต่อไปนี้^{๔๑}

(๒.๑) กระทำการฉ้อฉลหรือข่มขู่คู่กรณีหรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท

(๒.๒) ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยเกินสองครั้ง โดยไม่มีเหตุอันควร

(๒.๓) ขาดจริยธรรม

(๒.๔) ถูกตั้งข้อรังเกียจ

^{๓๒} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๑๑ (๑).

^{๓๓} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง.

^{๓๔} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๑๑ (๒).

^{๓๕} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๒๕ วรรคสอง.

^{๓๖} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๑๑ (๓).

^{๓๗} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๑๓.

^{๓๘} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง.

^{๓๙} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๑๑ (๔).

^{๔๐} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๑๔.

^{๔๑} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๑๕.

ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้ไกล่เกลี่ยถูกถอดถอนหรือความเป็นผู้ไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลงในระหว่างการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คู่กรณีอาจตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคนใหม่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นต่อไปโดยอาจใช้เอกสารของกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการมาแล้วได้ตามที่คู่กรณีและผู้ไกล่เกลี่ยคนใหม่เห็นสมควร^{๔๒}

๔. การแจ้งผลการไกล่เกลี่ย (กรณีข้อพิพาททางอาญา)^{๔๓}

เมื่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาลิ้นสุดลงแล้ว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนรายงานกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพทราบ เพื่อกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจะได้แจ้งให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลทราบต่อไป ในกรณีที่คู่กรณีตกลงระงับข้อพิพาททางอาญากันได้ให้ส่งสำเนาบันทึกข้อตกลงดังกล่าวไปด้วย

ในกรณีที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาไม่เป็นผล ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล สอบสวน สั่งคดี หรือพิจารณาพิพากษาคดีต่อไป

๕. การทำข้อตกลงระงับข้อพิพาท

เมื่อคู่กรณีตกลงกันได้แล้ว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยจัดทำบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาท (แบบ กสร. ๒) นั้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้คู่กรณีและผู้ไกล่เกลี่ยลงลายมือชื่อไว้ จำนวน ๓ ฉบับ ทั้งนี้ บันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาท อย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้^{๔๔}

(๑) ชื่อและที่อยู่ของคู่กรณี

(๒) ข้อพิพาทตามกฎหมาย

(๓) ความสมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๔)สาระสำคัญของข้อตกลงอันเป็นผลของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เช่น การชดใช้เยียวยาความเสียหาย เงื่อนไขคู่กรณีต้องปฏิบัติหรืองดเว้นปฏิบัติ ระยะเวลาดำเนินการหรือข้อตกลงไม่ติดใจที่จะรับการชดใช้เยียวยาความเสียหาย

โดยที่ข้อตกลงต้องไม่เป็นการต้องห้ามขัดแจ้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัยหรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน^{๔๕}

เมื่อทำบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทเรียบร้อยแล้ว ถ้าปรากฏในภายหลังว่าผู้ไกล่เกลี่ยมิได้เปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือความเป็นอิสระของตนในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีทราบโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับคู่กรณีไม่ว่าฝ่ายใดในเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรส

(๒) เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น

(๓) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทน

(๔) เป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้างหรือลูกจ้าง

หรือการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยไม่ชอบด้วยกฎหมาย บันทึกข้อตกลงนั้นไม่เสียไป แต่ไม่เป็นการตัดสิทธิคู่กรณีในการพิสูจน์เพื่อให้ศาลมีคำสั่งไม่บังคับตามข้อตกลงดังกล่าว^{๔๖}

๖. การรับรองข้อตกลงระงับข้อพิพาท

^{๔๒} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๑๘.

^{๔๓} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๓๖ วรรคสองและวรรคสาม.

^{๔๔} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๓๐.

^{๔๕} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๒๘.

^{๔๖} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๒๔.

ถ้าการดำเนินการจัดกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนได้ดำเนินการถูกต้องตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาท ดำเนินการจัดส่งสำเนาบันทึกข้อตกลงระดับข้อพิพาท (กสร. ๒) จำนวน ๑ ฉบับ มาที่สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค เพื่อพิจารณารับรองบันทึกข้อตกลง (การดำเนินการข้างต้นเป็นไปเพื่อเตรียมความพร้อมในระหว่างที่กฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทยังไม่มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย)

๗. ผลของข้อตกลงระดับข้อพิพาท

๗.๑ กรณีปฏิบัติตามข้อตกลงระดับข้อพิพาท

หากคู่กรณีทำข้อตกลงระดับข้อพิพาททางอาญาที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจมีสิทธิฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป^{๔๗}

๗.๒ กรณีไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระดับข้อพิพาท

กรณีข้อตกลงระดับข้อพิพาททางแพ่ง

เมื่อคู่กรณีฝ่ายหนึ่งเรียกร้องให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทแล้ว แต่คู่กรณีฝ่ายที่ถูกเรียกร้องนั้นไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระดับข้อพิพาท คู่กรณีฝ่ายที่เรียกร้องอาจยื่นคำร้องขอต่อศาลยุติธรรมที่มีการทำข้อตกลงระดับข้อพิพาทในเขตศาลนั้น หรือศาลยุติธรรมที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือศาลยุติธรรมที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาข้อพิพาทซึ่งได้มีการไกล่เกลี่ยนั้น เพื่อให้บังคับตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทได้ และให้เสียค่าขึ้นศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในอัตราเดียวกับคำร้องขอให้ศาลบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการในประเทศ

การร้องขอต่อศาลเพื่อให้บังคับตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทต้องกระทำภายในสามปีนับแต่วันที่อาจบังคับตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทได้ ถ้าไม่ได้ร้องขอภายในกำหนดดังกล่าว ให้มูลหนี้ตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทนั้นเป็นอันระงับไป^{๔๘}

ให้ศาลมีคำสั่งบังคับตามข้อตกลงระดับข้อพิพาท เว้นแต่ความปรากฏแก่ศาลหรือคู่กรณีซึ่งถูกบังคับตามข้อตกลงนั้นพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า^{๔๙}

- (๑) คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้บกพร่องในเรื่องความสามารถที่จะเข้าทำข้อตกลงระดับข้อพิพาท
- (๒) มูลเหตุแห่งข้อพิพาทหรือข้อตกลงระดับข้อพิพาทมีลักษณะเป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
- (๓) ข้อตกลงระดับข้อพิพาทเกิดจากกลฉ้อฉล บังคับ ชูเชื้อ หรือกระทำการโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ

(๔) มีเหตุเกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยที่มีผลต่อการบันทึกข้อตกลงอย่างมีนัยสำคัญ ห้ามมิให้อุทธรณ์คำสั่งศาลตามวรรคสาม เว้นแต่

- (๑) ศาลมีคำสั่งไม่บังคับตามข้อตกลงระดับข้อพิพาท
 - (๒) ศาลมีคำสั่งไม่เป็นไปตามข้อตกลงระดับข้อพิพาท
 - (๓) ศาลมีคำสั่งบังคับตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทโดยฝ่าฝืนวรรคสาม
- คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด
กรณีข้อตกลงระดับข้อพิพาททางอาญา

^{๔๗} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง.

^{๔๘} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๓๒.

^{๔๙} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๓๓.

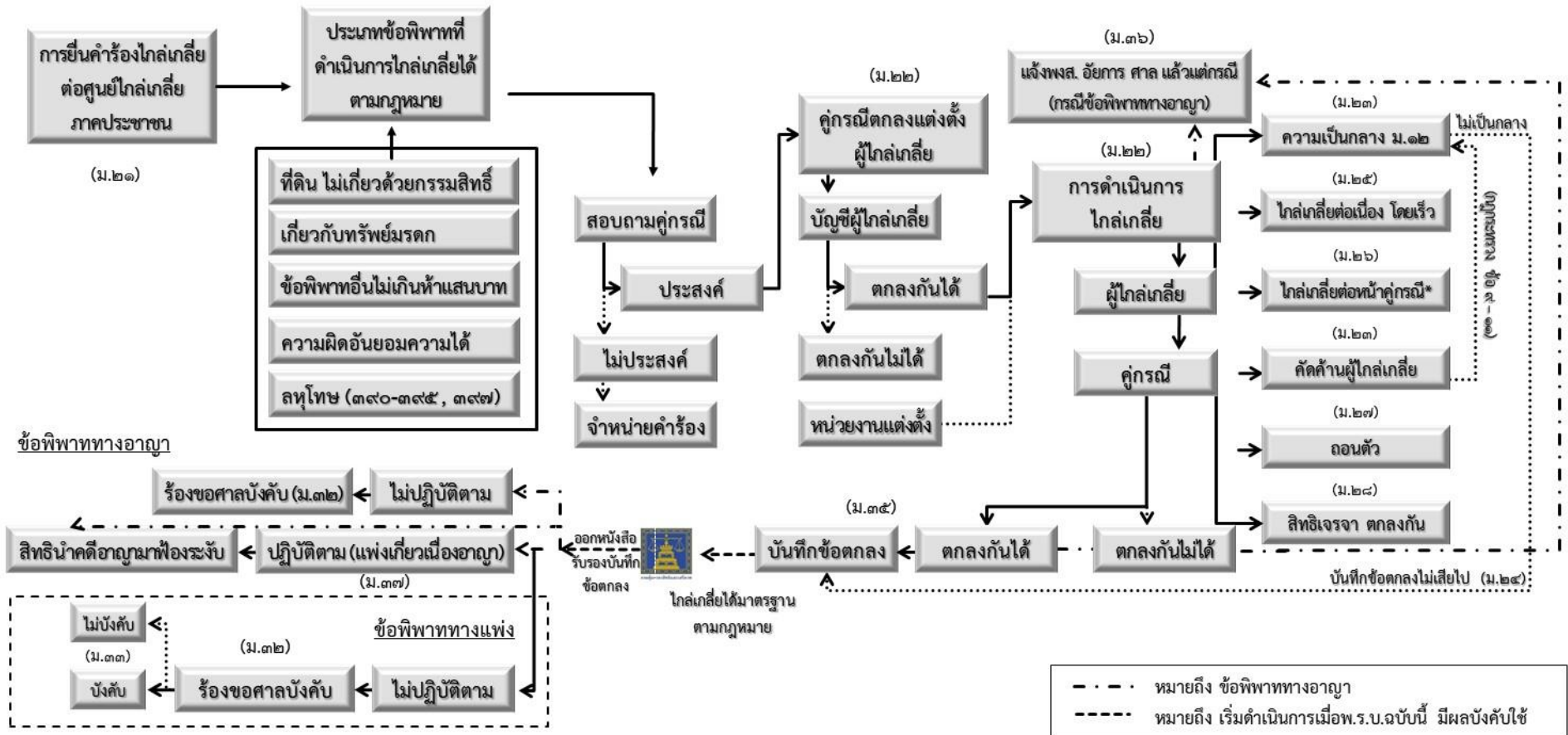
เมื่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทในส่วนแบ่ง ให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งเรียกร้องอาจยื่นคำร้องขอต่อศาลยุติธรรมที่มีการทำข้อตกลงระงับข้อพิพาทในเขตศาลนั้น หรือศาลยุติธรรมที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือศาลยุติธรรมที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาข้อพิพาทซึ่งได้มีการไกล่เกลี่ยนั้น เพื่อให้บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทได้ และให้เสียค่าขึ้นศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในอัตราเดียวกับคำร้องขอให้ศาลบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการในประเทศ

การร้องขอต่อศาลเพื่อให้บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทต้องกระทำภายในสามปีนับแต่วันที่อาจบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทได้ ถ้าไม่ได้ร้องขอภายในกำหนดดังกล่าว ให้มูลหนี้ตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้นเป็นอันระงับไป^{๕๐}

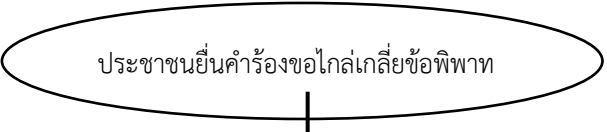

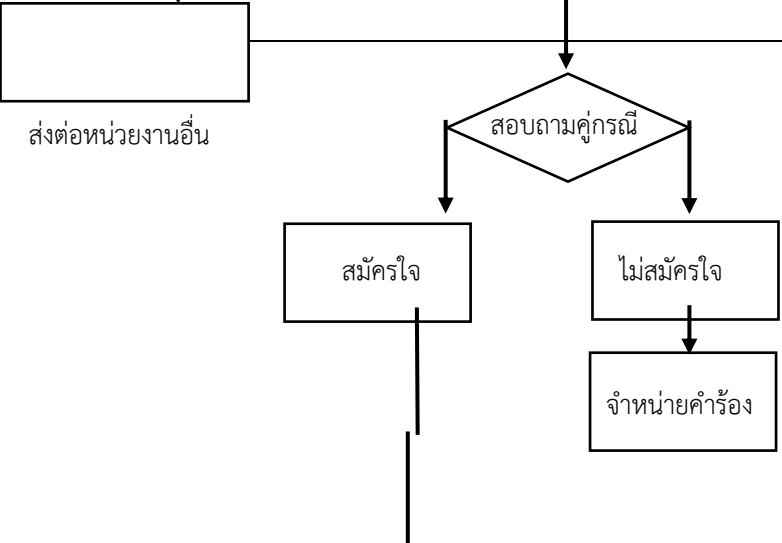
ทั้งนี้ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งไม่บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท หากปรากฏว่าอายุความครบกำหนดไปแล้วในระหว่างรอศาลมีคำสั่งหรือจะครบกำหนดภายในหกสิบวันนับแต่วันที่คำสั่งของศาลถึงที่สุด ให้อายุความขยายออกไปอีกหกสิบวันนับแต่วันที่คำสั่งของศาลถึงที่สุด

^{๕๐} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๓๗.

แผนผังขั้นตอนกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

ขั้นตอนการดำเนินงานจัดการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ขั้นตอนการดำเนินการ	รายละเอียดงาน	เอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผู้รับผิดชอบ
 <p>ประชาชนยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท</p>	<p>ประชาชนยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาทประเภทคดีแพ่ง/อาญา ตามที่กฎหมายกำหนดให้ไกล่เกลี่ยได้</p>	<p>๑. แบบคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (กสร. ๑) ๒. เอกสารหลักฐานต่าง ๆ (ถ้ามี)</p>	<p>คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ</p>
 <p>ตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น</p> <p>ไกล่เกลี่ยไม่ได้ ตาม พ.ร.บ.ฯ</p> <p>ไกล่เกลี่ยได้ ตาม พ.ร.บ.ฯ</p>	<p>ตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น เพื่อพิจารณาคำร้องขอไกล่เกลี่ยว่ามีความครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ และพิจารณาข้อกฎหมายของประเภทคดีแพ่งและอาญาตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน</p>	<p>๑. แบบคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (กสร. ๑) ๒. เอกสารหลักฐานต่าง ๆ (ถ้ามี)</p>	<p>- คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ - พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ / เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท (ถ้ามี)</p>
 <p>ส่งต่อหน่วยงานอื่น</p> <p>สอบถามคู่กรณี</p> <p>สมัคใจ</p> <p>ไม่สมัคใจ</p> <p>จำหน่ายคำร้อง</p>	<p>คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ สอบถามความสมัครใจของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งที่จะเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ดังนี้</p> <p>๑. ถ้าคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งไม่สมัครใจเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชนจำหน่ายคำร้องไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้น และแจ้งให้คู่กรณีผู้ยื่นคำร้องไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ</p> <p>๒. ในกรณีที่มีคู่กรณีมากกว่าสองฝ่ายและคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่สมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้สามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่าง</p>	<p>๑. หนังสือสอบถามตอบรับเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ๒. หนังสือแจ้งผลการตอบรับเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท</p>	<p>- คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ - พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ / เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท (ถ้ามี)</p>

ขั้นตอนการดำเนินการ	รายละเอียดงาน	เอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผู้รับผิดชอบ
	<p>คูกรณ์ที่สมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้</p>		
	<p>บัญชีผู้ไกล่เกลี่ยประจำศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชน (เบื้องต้นให้ใช้บัญชีจากผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการไกล่เกลี่ยและระดับข้อพิพาทในชุมชน ระดับต้น ระดับกลาง หรือระดับสูง) ณ ศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชนดำเนินการให้คูกรณ์แต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คูกรณ์ตกลงแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคนหนึ่งหรือหลายคนจากบัญชีผู้ไกล่เกลี่ยที่ศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชนจัดทำไว้ 2. หากคูกรณ์ไม่สามารถตกลงแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยได้ คูกรณ์อาจให้ศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชนแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยจากบัญชีผู้ไกล่เกลี่ยที่ศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชนจัดทำไว้ <p>ทั้งนี้ การแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้ง</p>		<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ - พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ / เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาท (ถ้ามี)
	<p>คณะกรรมการศูนย์ฯ เชิญให้พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ / เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาท (ถ้ามี) ดำเนินการขออนุมัติการจัดกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อหัวหน้าส่วนราชการ และเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. หนังสือขออนุมัติจัดประชุม 2. สัญญาอัยเงิน 3. หนังสือเชิญเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ย (ผู้ไกล่เกลี่ย, คูกรณ์) 	<p>พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ / เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาท (ถ้ามี)</p>
	<ol style="list-style-type: none"> 1. บทบาทหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ย <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ผู้ไกล่เกลี่ยที่กททชผู้เข้าร่วมประชุมไกล่เกลี่ย ขวนพดตุยเรื่องอื่น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (กสร. ๑) 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ไกล่เกลี่ย - พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม

ขั้นตอนการดำเนินการ	รายละเอียดงาน	เอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผู้รับผิดชอบ
<div data-bbox="121 354 514 451" style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 10px auto;"> <p>ข้อพิพาททางอาญา แจ้ง พงส. อัยการ ศาล แล้วแต่กรณี</p> </div>	<p>ก่อนเพื่อสร้างบรรยากาศ ต่อจากนั้นจึงเป็นการนำเข้าสู่กระบวนการที่เป็นทางการมากขึ้น คือ การทำให้ทุกคนที่มาร่วมการเจรจาได้รู้จักกันด้วยการแนะนำตัว ซึ่งมีแนวทาง ดังนี้</p> <p>(๑) ผู้ไกล่เกลี่ยแนะนำตัวเอง ผู้ไกล่เกลี่ยจะแนะนำตัวเองด้วยการบอกชื่อ นามสกุล ก่อน แล้วตามด้วยอาชีพ ต่อจากนั้นจึงกล่าวถึงคุณวุฒิด้านการไกล่เกลี่ย ความรู้เรื่องการไกล่เกลี่ย และประสบการณ์การไกล่เกลี่ย เช่น ได้ผ่านการเรียนรู้หรือฝึกอบรมการไกล่เกลี่ยจากที่ใด และมีประสบการณ์การไกล่เกลี่ยมานานกี่ปี ท้ายที่สุดจึงกล่าวถึงเหตุที่มาทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยกรณีนี้ เช่น เป็นหน้าที่ประจำ หรือได้รับมอบหมายจากใคร เป็นต้น แล้วจึงขอให้คู่กรณีแนะนำตัว โดยเริ่มต้นจากฝ่ายใดก็ได้</p> <p>(๒) คู่กรณีแนะนำตัว คู่กรณีจะแนะนำตัวด้วยการกล่าวถึง ชื่อ นามสกุล ความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไกล่เกลี่ย และเหตุผลที่มาร่วมไกล่เกลี่ยซึ่งผู้ไกล่เกลี่ยอาจต้องตั้งคำถามให้ตอบ</p> <p>(๓) ผู้เข้าร่วมประชุมไกล่เกลี่ยแนะนำตัว ผู้เข้าร่วมการประชุมไกล่เกลี่ยซึ่งมากับคู่กรณีและเข้าร่วมการเจรจาไกล่เกลี่ย เช่น ทนาย หรือ ญาติพี่น้อง ก็ต้องแนะนำตัวเองเช่นกัน เพราะผู้เข้าร่วมประชุมไกล่เกลี่ยอาจมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เปิดประเด็น หรืออาจเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจเสียด้วย</p>	<p>๒. เอกสารหลักฐานต่าง ๆ (ถ้ามี)</p> <p>๓. ใบลงทะเบียนการประชุมไกล่เกลี่ยข้อพิพาท</p>	<p>การไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท (ถ้ามี)</p>

ขั้นตอนการดำเนินการ	รายละเอียดงาน	เอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผู้รับผิดชอบ
	<p>ข้า ดั้งนั้น ผู้ไกล่เกลี่ยจึงควรขอให้ผู้เข้าร่วมการประชุมไกล่เกลี่ยแนะนำตัวโดยกล่าวถึง ชื่อ นามสกุล อาชีพ ความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไกล่เกลี่ยหรือคู่กรณี และเหตุผลที่มาร่วมไกล่เกลี่ย เป็นต้น</p> <p>๑.๒ ผู้ไกล่เกลี่ยอธิบายกระบวนการไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีเข้าใจ เช่น</p> <p>(๑) คู่กรณีต้องสมัครใจเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และเต็มใจที่จะเข้ามาใช้กระบวนการนี้ ไม่ว่าจะการไกล่เกลี่ยจะได้ดำเนินการไปแล้วถึงขั้นตอนใด หากคู่กรณีไม่สมัครใจให้ไกล่เกลี่ย คู่กรณีมีสิทธิถอนตัวจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยทำเป็นหนังสือแจ้งต่อผู้ไกล่เกลี่ยได้ หรือผู้ไกล่เกลี่ยเห็นว่า การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อไปจะไม่เป็นประโยชน์และให้ยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท</p> <p>(๒) การไกล่เกลี่ยเป็นความลับ ข้อเท็จจริงหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ไม่ว่าจะด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษร ที่เกิดขึ้นระหว่างการไกล่เกลี่ย เป็นสิ่งที่ต้องเก็บเป็นความลับจะเปิดเผยข้อเท็จจริงหรือข้อมูลดังกล่าวกับบุคคลภายนอกไม่ได้ เว้นแต่คู่กรณีจะตกลงกันเป็นอย่างอื่น</p> <p>(๓) รูปแบบการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เช่น</p>		

ขั้นตอนการดำเนินการ	รายละเอียดงาน	เอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผู้รับผิดชอบ
	<p>การดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทร่วมกัน ผู้ไกล่เกลี่ยต้องดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อหน้าคู่กรณีทุกฝ่าย</p> <p>การดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแยกกัน ผู้ไกล่เกลี่ยเห็นว่าเพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในบางสถานการณ์ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทลับหลังคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็ได้</p> <p>แต่ผู้ไกล่เกลี่ยต้องแจ้งถึงการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นให้คู่กรณีฝ่ายที่มีได้เข้าร่วมทราบด้วย</p> <p>ในระหว่างการดำเนินการไกล่เกลี่ย ผู้ไกล่เกลี่ยอาจอนุญาตให้ทนายความหรือที่ปรึกษาของคู่กรณีหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยก็ได้</p> <p>๑.๓ กรณีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา หากคดีอยู่ในระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาคดีของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลแล้ว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยของศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชนรายงานกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพทราบ เพื่อกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจะได้แจ้งให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลแล้วแต่กรณีทราบ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลอาจรอการสอบสวน การสั่งคดี</p>		

ขั้นตอนการดำเนินการ	รายละเอียดงาน	เอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผู้รับผิดชอบ
	<p>การพิจารณาคดีหรือการพิพากษาคดีแล้วแต่กรณี ไว้ก่อนจนกว่าจะรู้ผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก็ได้</p> <p>๑.๔ ผู้ไกล่เกลี่ยมีหน้าที่กำหนดแนวทางและจัดให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ผู้ไกล่เกลี่ยอาจตกลงกับคู่กรณีเพื่อกำหนดกรอบระยะเวลาและแผนการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ทั้งนี้ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและให้แล้วเสร็จโดยเร็ว</p> <p>๑.๕ ผู้ไกล่เกลี่ยมีหน้าที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวก และเสนอแนะคู่กรณีในการหาแนวทางยุติข้อพิพาท</p> <p>๑.๖ ผู้ไกล่เกลี่ยมีหน้าที่สอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อพิพาทความประสงค์ของคู่กรณีที่จะระงับข้อพิพาท และข้อเท็จจริงอื่นที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแล้ว และให้ผู้ไกล่เกลี่ยอธิบายให้คู่กรณีเข้าใจซึ่งกันและกันหรือผ่อนปรนเข้าหากันอันนำไปสู่การตกลงระงับข้อพิพาทกันได้</p> <p>๑.๗ ผู้ไกล่เกลี่ยมีหน้าที่ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยความเป็นกลาง ยึดปฏิบัติตามจรรยาบรรณ และต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระของตนในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีทราบโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับคู่กรณีไม่ว่าฝ่ายใดในเรื่องดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรส</p>		

ขั้นตอนการดำเนินการ	รายละเอียดงาน	เอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผู้รับผิดชอบ
	<p>(๒) เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น</p> <p>(๓) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทน</p> <p>(๔) เป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้หรือเป็นนายจ้างหรือลูกจ้าง ทั้งนี้ หากผู้ไกล่เกลี่ยเห็นว่าตนมีกรณีดังกล่าวให้ผู้ไกล่เกลี่ยผู้นั้นหยุดการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไว้ก่อน และแจ้งให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ เพื่อที่หัวหน้าหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดังกล่าวจะได้มีคำสั่งต่อไป</p> <p>๒. บทบาทหน้าที่คู่กรณี</p> <p>๒.๑ คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดคัดค้านมีเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระของตนในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีทราบโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับคู่กรณีไม่ว่าฝ่ายใดในเรื่อง ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรส</p> <p>(๒) เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น</p>		

ขั้นตอนการดำเนินการ	รายละเอียดงาน	เอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผู้รับผิดชอบ
	<p>(๓) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทน</p> <p>(๔) เป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้างหรือลูกจ้าง ให้ผู้ไกล่เกลี่ยผู้นั้นหยุดการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไว้ก่อน และแจ้งให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ เพื่อที่หัวหน้าหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดังกล่าวจะได้มีคำสั่งต่อไป</p> <p>๒.๒ คู่กรณีอาจถอนผู้ไกล่เกลี่ยได้ กรณีที่ผู้ไกล่เกลี่ยถูกคู่กรณีตั้งข้อรังเกียจผู้ไกล่เกลี่ยที่มีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นกลางหรือไม่เป็นอิสระได้ หากมีกรณีดังกล่าวผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกถอนได้ ในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีหลายคน การตั้งข้อรังเกียจต้องได้รับความเห็นชอบจากคู่กรณีทุกคนในฝ่ายนั้น</p> <p>๒.๓ คู่กรณีอาจถอนผู้ไกล่เกลี่ยได้ด้วยเหตุ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) กระทำการฉ้อฉลหรือข่มขู่คู่กรณีหรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท</p> <p>(๒) ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยเกินสองครั้ง โดยไม่มีเหตุอันควร</p> <p>(๓) ขาดจริยธรรม</p> <p>(๔) ถูกตั้งข้อรังเกียจ ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้ไกล่เกลี่ยถูกถอนหรือความเป็นผู้ไกล่เกลี่ยสิ้นสุด</p>		

ขั้นตอนการดำเนินการ	รายละเอียดงาน	เอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผู้รับผิดชอบ
	<p>ลงในระหว่างการดำเนินการใกล้เคียงข้อพิพาท คู่กรณีอาจตั้งผู้ใกล้เคียงคนใหม่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ใกล้เคียงข้อพิพาทนั้นต่อไปโดยอาจใช้เอกสารของกระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาทที่ดำเนินการมาแล้วได้ตามที่คู่กรณีและผู้ใกล้เคียงคนใหม่เห็นสมควร</p> <p>๒.๔ คู่กรณีมีสิทธิถอนตัวจากการใกล้เคียงข้อพิพาทโดยทำเป็นหนังสือแจ้งต่อผู้ใกล้เคียงได้</p>		
	<p>เมื่อการใกล้เคียงข้อพิพาททางอาญาสิ้นสุดลงแล้ว ให้ผู้ใกล้เคียงของศูนย์ใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชนรายงานกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพทราบ เพื่อกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจะได้แจ้งให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลทราบต่อไป ในกรณีที่คู่กรณีตกลงระงับข้อพิพาททางอาญากันได้ให้ส่งสำเนาบันทึกลงดังกล่าวไปด้วย</p> <p>ในกรณีที่การใกล้เคียงข้อพิพาททางอาญาไม่เป็นผล ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล สอบสวนสั่งคดี หรือพิจารณาพิพากษาคดีต่อไป</p>		<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ใกล้เคียง - พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ / เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการใกล้เคียงระงับข้อพิพาท (ถ้ามี)
	<p>เมื่อคู่กรณีตกลงกันได้แล้ว ให้ผู้ใกล้เคียงจัดทำบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาท (แบบ กสร. ๒) นั้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้คู่กรณีและผู้ใกล้เคียงลงลายมือชื่อไว้ จำนวน ๓ ฉบับ</p>	<p>บันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาท (กสร. ๒)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ใกล้เคียง - พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ / เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการใกล้เคียงระงับข้อพิพาท (ถ้ามี)

ขั้นตอนการดำเนินการ	รายละเอียดงาน	เอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผู้รับผิดชอบ
	<p>ทั้งนี้ บันทึกข้อตกลงระดับข้อพิพาทอย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ชื่อและที่อยู่ของคู่กรณี</p> <p>(๒) ข้อพิพาทตามกฎหมาย</p> <p>(๓) ความสมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท</p> <p>(๔) สาระสำคัญของข้อตกลงอันเป็นผลของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เช่น การชดเชยเยียวยาความเสียหาย เงื่อนไข คู่กรณีต้องปฏิบัติหรืองดเว้นปฏิบัติ ระยะเวลาดำเนินการหรือข้อตกลงไม่ติดใจที่จะรับการชดเชยเยียวยาความเสียหาย</p> <p>โดยที่ข้อตกลงต้องไม่เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัยหรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน</p>		
<p style="text-align: center;">↓</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;"> <p>การรับรองบันทึกข้อตกลงระดับข้อพิพาท (กสร. ๒)</p> </div> <p style="text-align: center;">↓</p>	<p>ถ้าการดำเนินการจัดกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ได้ดำเนินการถูกต้องตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาท ดำเนินการจัดส่งสำเนาบันทึกข้อตกลงระดับข้อพิพาท (กสร. ๒) จำนวน ๑ ฉบับ มาที่สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค เพื่อพิจารณารับรองบันทึก</p>	<p>๑. สำเนาทันทีข้อตกลงระดับข้อพิพาท (กสร. ๒) จำนวน ๑ ฉบับ</p> <p>๒. สำเนาแบบคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (กสร. ๑) พร้อมสำเนาเอกสารหลักฐานต่าง ๆ (ถ้ามี)</p> <p>๓. สำเนาหนังสือตอบรับเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท</p>	<p>- พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ / เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาท (ถ้ามี)</p> <p>- สคส.ภาค</p>

ขั้นตอนการดำเนินการ	รายละเอียดงาน	เอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผู้รับผิดชอบ
	<p>ข้อตกลง (การดำเนินการข้างต้นเป็นไปเพื่อเตรียมความพร้อมในระหว่างที่กฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทยังไม่มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย)</p> <p>ทั้งนี้ หากสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค พิจารณาแล้วเห็นการดำเนินการจัดกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ได้ดำเนินการถูกต้องตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ก็ดำเนินการรับรองบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาท (กสร. ๒) และเก็บรักษาไว้ที่ สคส.ภาค</p>	<p>๔. สำเนาหนังสือขออนุมัติจัดประชุม</p> <p>๕. สำเนาหนังสือเชิญเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ย (ผู้ไกล่เกลี่ย, คู่กรณี)</p> <p>๖. สำเนาใบลงทะเบียนการประชุมไกล่เกลี่ยข้อพิพาท</p>	

การตั้งข้อรังเกียจ การถอดถอน การเพิกถอน และบทลงโทษ

๑. การตั้งข้อรังเกียจ^{๕๑}

ผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกคู่กรณีตั้งข้อรังเกียจที่มีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นกลางหรือไม่เป็นอิสระได้ หากมีกรณีดังกล่าวผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกถอดถอนได้

ในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีหลายคน การตั้งข้อรังเกียจต้องได้รับความเห็นชอบจากคู่กรณีทุกคนในฝ่ายนั้น

๒. การถอดถอน^{๕๒}

ผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกถอดถอนโดยคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายหรือหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยเหตุ ดังต่อไปนี้

๒.๑ กระทำการฉ้อฉลหรือข่มขู่คู่กรณีหรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท

๒.๒ ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยเกินสองครั้ง โดยไม่มีเหตุอันควร

๒.๓ ขาดจริยธรรม ดังนี้

(๑) ไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง อิสระ ยุติธรรม และเลือกปฏิบัติ

(๒) ไม่เข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททุกครั้ง ในกรณีที่ไม่อาจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ ต้องแจ้งเหตุผลและความจำเป็นล่วงหน้าให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ

(๓) ไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว ทำให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทล่าช้าเกินสมควร

(๔) ไม่ซื่อสัตย์สุจริต และเรียกหรือรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากคู่กรณีหรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท

(๕) ไม่ปฏิบัติหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยความสุภาพ

(๖) ไม่รักษาความลับที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๗) กระทำการในลักษณะเป็นการชี้ขาดข้อพิพาทหรือบังคับให้คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดลงลายมือชื่อในข้อตกลงระงับข้อพิพาท

(๘) กรณีอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดในกฎกระทรวง

๓. การเพิกถอน^{๕๓}

ผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยด้วยเหตุดังนี้

๓.๑ กระทำการฉ้อฉลหรือข่มขู่คู่กรณีหรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท

๓.๒ เปิดเผยความลับที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอันเป็นผลให้คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้รับความเสียหาย

๓.๓ กระทำการใด ๆ ที่เป็นการบังคับ ขู่เข็ญ หลอกลวง หรือกระทำการโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ เพื่อให้คู่กรณีทำข้อตกลงระงับข้อพิพาท

๓.๔ เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในหน้าที่ อันเป็นการทุจริตจากคู่กรณีหรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท

^{๕๑} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๑๔.

^{๕๒} ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๑๕.

^{๕๓} ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดเกณฑ์ วิธีการ ขึ้นทะเบียนผู้ไกล่เกลี่ย และการยื่นคำคัดค้าน การถอดถอน การสิ้นสภาพ และการเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ย พ.ศ., ข้อ ๑๔.

๔. บทลงโทษ⁵⁴

๔.๑ ผู้ใกล้ชิดผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในหน้าที่ ไม่ว่าจะการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

๔.๒ ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ใกล้ชิด เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำใดอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

⁵⁴ ร่างพระราชบัญญัติการใกล้ชิดซื้อพิพาท พ.ศ., มาตรา ๗๑ และมาตรา ๗๒.

ภาคผนวก

แบบตรวจสอบ (Check List) ประกอบการจัดกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน (นาร์อง)

จงโปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าหัวข้อที่ได้ดำเนินการครบถ้วน

ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ผู้ดำเนินการ	วัน/เดือน/ปี
๑	☐ แบบคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (กสร. ๑) ☐ เอกสารหลักฐานต่าง ๆ (ถ้ามี)		
๒	☐ ตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น <ul style="list-style-type: none"> ☐ ไกล่เกลี่ยได้ตาม พ.ร.บ.ฯ ☐ ข้อพิพาททางแพ่ง ☐ ข้อพิพาททางอาญา 		

ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ผู้ดำเนินการ	วัน/เดือน/ปี
	☐ ไกล่เกลี่ยไม่ได้ตาม พ.ร.บ.ฯ ☐ เนื่องจาก..... ☐ ส่งต่อหน่วยงานอื่น.....		
๓	☐ สอบถามคู่กรณี ☐ หนังสือสอบถามการตอบรับเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ☐ สมัคใจเข้าร่วมไกล่เกลี่ย ☐ หนังสือตอบรับเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ☐ ไม่สมัคใจเข้าร่วมไกล่เกลี่ย ☐ หนังสือตอบรับเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ☐ หนังสือแจ้งผลการตอบรับเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ☐ เพื่อทราบผลการตอบรับเข้าร่วม ☐ แจ้งผลไม่ตอบรับและจำหน่ายคำร้อง		
๔	☐ การแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย ☐ คู่กรณีแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยเอง ☐ คู่สนยอมไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน (นาร้อง) แต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย		
๕	☐ ขออนุมัติการจัดกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ☐ หนังสือขออนุมัติจัดประชุม ☐ หนังสือเชิญเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ย (ผู้ไกล่เกลี่ย) ☐ หนังสือเชิญเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ย (ผู้ร้อง) ☐ หนังสือเชิญเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ย (ผู้ถูกร้อง)		
๖	☐ การดำเนินการไกล่เกลี่ย ☐ แบบคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (กสร. ๑) ☐ เอกสารหลักฐานต่าง ๆ (ถ้ามี) ☐ ใบลงทะเบียนการประชุมไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ☐ ข้อพิพาททางอาญา แจ้ง พงส. อัยการ ศาล แล้วแต่กรณี		
๗	☐ ผลของการไกล่เกลี่ย ☐ ตกลงกันได้ ☐ ตกลงกันไม่ได้ ☐ ข้อพิพาททางอาญา แจ้ง พงส. อัยการ ศาล แล้วแต่กรณี		
๘	☐ จัดทำบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาท (กสร. ๒) อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ☐ ชื่อและที่อยู่ของคู่กรณี ☐ ข้อพิพาทตามกฎหมาย ☐ ความสมัคใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ☐ สาระสำคัญของข้อตกลงอันเป็นผลของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เช่น การชดใช้เยียวยาความเสียหาย เงื่อนไขคู่กรณีต้องปฏิบัติหรืองดเว้นปฏิบัติ ระยะเวลาดำเนินการหรือข้อตกลงไม่ติดใจที่จะรับการชดใช้เยียวยาความเสียหาย ☐ ข้อตกลงต้องไม่เป็นการต้องห้ามขัดแจ้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัยหรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน		

ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ผู้ดำเนินการ	วัน/เดือน/ปี
๙	☐ การรับรองที่กข้อตกลงระงับข้อพิพาท (กสร. ๒) รายละเอียด ดังต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> ☐ สำเนาที่กข้อตกลงระงับข้อพิพาท (กสร. ๒) จำนวน ๑ ฉบับ ☐ สำเนาแบบคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (กสร. ๑) พร้อมสำเนาเอกสารหลักฐานต่าง ๆ (ถ้ามี) <ul style="list-style-type: none"> ☐ สำเนาหนังสือสอบถามการตอบรับเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ☐ สำเนาหนังสือแจ้งผลการตอบรับเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ☐ สำเนาหนังสือตอบรับเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ☐ สำเนาหนังสือขออนุมัติจัดประชุม ☐ สำเนาหนังสือเชิญเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ย (ผู้ไกล่เกลี่ย) ☐ สำเนาหนังสือเชิญเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ย (ผู้ร้อง) ☐ สำเนาหนังสือเชิญเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ย (ผู้ถูกร้อง) ☐ สำเนาใบลงทะเบียนการประชุมไกล่เกลี่ยข้อพิพาท 		

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

แบบคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ขอรับบริการที่ศูนย์ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทชุมชน

ตำบล อำเภอ จังหวัด

เลขที่รับเรื่อง /

วัน/เดือน/ปี เวลา..... น.

ผู้รับ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้รับบริการ

1. ผู้ขอรับบริการ ชื่อ - สกุล เลขบัตรประจำตัวประชาชน

วัน/เดือน/ปีเกิด อายุ ปี ที่อยู่ที่ติดต่อได้ เลขที่ หมู่ที่ หมู่บ้าน.....

ถนน ตำบล อำเภอ จังหวัด รหัสไปรษณีย์

โทรศัพท์

2. ผู้รับมอบอำนาจ ชื่อ - สกุล..... เลขบัตรประจำตัวประชาชน.....

วัน/เดือน/ปีเกิด อายุ ปี ที่อยู่ที่ติดต่อได้ เลขที่ หมู่ที่ หมู่บ้าน.....

ถนน ตำบล อำเภอ จังหวัด รหัสไปรษณีย์

โทรศัพท์

3. บุคคลที่สามารถติดต่อได้ ชื่อ - สกุล..... เลขบัตรประจำตัวประชาชน

วัน/เดือน/ปีเกิด อายุ ปี ที่อยู่ที่ติดต่อได้ เลขที่ หมู่ที่ หมู่บ้าน.....

ถนน ตำบล อำเภอ จังหวัด รหัสไปรษณีย์

โทรศัพท์

4. ข้อเท็จจริง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้าพเจ้า ขอรับรองว่า ข้อเท็จจริงที่ปรากฏข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ และยินยอมให้หน่วยงานที่รับเรื่องของข้าพเจ้า
ส่งต่อข้อมูลส่วนบุคคลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการให้ความช่วยเหลือ จึงลงลายมือชื่อเป็นหลักฐาน

ลงลายมือชื่อ (ผู้รับบริการ)

(.....)

วันที่ / /

ส่วนที่ 2 สรุปผลการให้บริการ

() งานไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทชุมชน

ข้อพิพาท แพ่ง (ระบุ) อาญา (ระบุ) อื่นๆ (ระบุ)

สถานะข้อพิพาท

- ก่อนศาลมีคำพิพากษา
 หลังศาลมีคำพิพากษา ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา วันที่ / /
 อื่นๆ (ระบุ)

ผลการดำเนินงาน

 จัดกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท จำนวน ครั้ง

ครั้งที่ 1 วันที่ / /

ผลการไกล่เกลี่ย

ลงลายมือชื่อ (ประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ย)

(.....)

วันที่ / /

ครั้งที่ 2 วันที่ / /

ผลการไกล่เกลี่ย

ลงลายมือชื่อ (ประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ย)

(.....)

วันที่ / /

ผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

- ตกลงกันได้ มีบันทึกข้อตกลง
 ไม่มีบันทึกข้อตกลง
 ตกลงกันไม่ได้
 ส่งต่อ (ระบุ) วันที่ / /

 ยุติเรื่อง เนื่องจากกรณีของผู้ขอรับบริการไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ประสงค์จะดำเนินการต่อ แนะนำ/ส่งต่อหน่วยงานอื่น (ระบุ) คู่พิพาทไม่ประสงค์เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท วันที่ / /

() งานรับเรื่องร้องทุกข์หรือให้คำปรึกษาทางกฎหมาย

แนะนำ/ส่งต่อ สำนักงานยุติธรรมจังหวัด หน่วยงานอื่น (ระบุ) วันที่ / /

รายละเอียดการให้คำปรึกษา (เพิ่มเติม)

() งานชี้ช่องทางในการเข้าถึงสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

 พ.ร.บ. ค่าตอบแทนผู้เสียหายและ ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2545แนะนำ/ส่งต่อ สำนักงานยุติธรรมจังหวัด สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ พื้นที่ วันที่ / / พ.ร.บ. คุ้มครองพยาน พ.ศ. 2546แนะนำ/ส่งต่อ สำนักงานยุติธรรมจังหวัด สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ พื้นที่ วันที่ / / อื่นๆ (ระบุ) วันที่ / /

ลงลายมือชื่อ (ผู้ให้บริการ)

(.....)

วันที่ / /

-ตัวอย่างหนังสือสอบถามการตอบรับเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท-

ที่ ยธ /

สำนักงานยุติธรรมจังหวัด

ที่อยู่

.....

วันที่

เรื่อง ขอฟิจารณาเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

เรียน (ชื่อผู้ถูกร้อง)

อ้างถึง คำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ลงวันที่

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือตอบรับเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย..... (ผู้ร้อง) ได้ยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ณ ศูนย์ไกล่เกลี่ยระงับ

ข้อพิพาทชุมชน ตำบล..... ในเรื่อง..... ระบุข้อเท็จจริงพอสังเขป

โดยแจ้งว่าท่านเป็นคู่พิพาทฝ่ายผู้ถูกร้อง

สำนักงานยุติธรรมจังหวัด พิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่ออำนวยความสะดวกและอำนวยความสะดวกให้ท่านและคู่กรณีเข้าถึงความยุติธรรมด้วยความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย จึงขอให้ท่านพิจารณาการเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และขอความกรุณาส่งแบบตอบรับเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกลับไปยังสำนักงานยุติธรรมจังหวัด..... ภายในวันที่ หากล่วงเลยกำหนดระยะเวลาดังกล่าวจะถือว่าท่านไม่ประสงค์เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ยุติธรรมจังหวัด

สำนักงานยุติธรรมจังหวัด

โทร

โทรสาร

-ตัวอย่างหนังสือแจ้งผลการตอบรับเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท-

ที่ ยธ /

สำนักงานยุติธรรมจังหวัด

ที่อยู่

.....

วันที่

เรื่อง ขอแจ้งผลการเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

เรียน (ชื่อผู้ร้อง)

อ้างถึง คำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ลงวันที่

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือตอบรับเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่ท่านได้ยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ณ ศูนย์ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทชุมชน ตำบล..... ขอให้ทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในเรื่อง..... ระบุข้อเท็จจริงพอสังเขป..... นั้น

สำนักงานยุติธรรมจังหวัด จึงขอแจ้งผลการเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของคู่กรณี (ผู้ถูกร้อง) ให้ทราบ ดังนี้

๑. มีความประสงค์

- เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และยินยอมปฏิบัติตามระเบียบกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
- ไม่ขอเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เนื่องจาก ทั้งนี้

จึงขอจำหน่ายคำร้องไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดังกล่าว และท่านมีสิทธิดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมต่อไป

๒. การเข้าร่วมสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

- เข้าร่วมด้วยตนเอง
- ไม่สามารถเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ แต่ขอส่งผู้แทน คือ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ยุติธรรมจังหวัด

สำนักงานยุติธรรมจังหวัด

โทร

โทรสาร

หนังสือตอบรับเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
 ในวันที่ เดือน พ.ศ.
 ณ ศูนย์ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทชุมชนตำบล

ที่อยู่

๑. ข้าพเจ้า / บริษัท โดย.....
 ผู้มีอำนาจกระทำการแทน อยู่บ้านเลขที่ / สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ หมู่ที่ ซอย
 ถนน ตำบล / แขวง อำเภอ / เขต
 จังหวัด รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ ต่อ
 โทรศัพท์เคลื่อนที่ โทรสาร E-mail

๒. แจ้งความประสงค์

- เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และยินยอมปฏิบัติตามระเบียบกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
 ไม่ขอเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เนื่องจาก

๓. การเข้าร่วมสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

- เข้าร่วมด้วยตนเอง
 ไม่สามารถเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ แต่ขอส่งผู้แทน คือ

(๑) ชื่อ - นามสกุล ตำแหน่ง

ผู้มีอำนาจกระทำการแทน อยู่บ้านเลขที่ / สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ หมู่ที่ ซอย
 ถนน ตำบล / แขวง อำเภอ / เขต
 จังหวัด รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ ต่อ
 โทรศัพท์เคลื่อนที่ โทรสาร E-mail

(๒) ชื่อ - นามสกุล ตำแหน่ง

ผู้มีอำนาจกระทำการแทน อยู่บ้านเลขที่ / สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ หมู่ที่ ซอย
 ถนน ตำบล / แขวง อำเภอ / เขต
 จังหวัด รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ ต่อ
 โทรศัพท์เคลื่อนที่ โทรสาร E-mail

ลงชื่อ

(.....)

หมายเหตุ ๑. กรุณาแจ้งหมายเลขโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้เข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เพื่อความสะดวก
 ในการติดต่อกลับ

๒. กรุณาส่งหนังสือตอบรับภายในวันที่ ที่หมายเลขโทรสาร
 และหากมีปัญหาหรือข้อสงสัยประการใดกรุณาติดต่อสอบถามได้ที่
 หมายเลขโทรศัพท์ ชื่อผู้รับผิดชอบ (ตำแหน่ง.....)

-ตัวอย่างหนังสือขออนุมัติจัดประชุม-

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานยุทธธรรมจังหวัด..... โทร.....

ที่ ยธ..... / วันที่.....

เรื่อง ขออนุมัติจัดประชุมใกล้เคียงข้อพิพาท.....

เรียน ยุทธธรรมจังหวัด.....

ด้วย ข้าพเจ้าได้รับการประสานงานจาก นาย คณะกรรมการบริหาร
ศูนย์ใกล้เคียงระงับข้อพิพาทชุมชน ตำบล..... ว่า ศูนย์ใกล้เคียงระงับข้อพิพาทชุมชน ตำบล..... ได้รับ
คำร้องขอให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ในข้อพิพาทเกี่ยวกับ ระหว่างนาย และ
นาย ซึ่งคณะกรรมการบริหารศูนย์ใกล้เคียงระงับข้อพิพาทชุมชนได้ดำเนินการประสาน
คู่พิพาท เข้าสู่กระบวนการเบื้องต้น ในวันที่ เดือน พ.ศ. เวลา น.
ณ (รายละเอียดตามเอกสารแนบ)

เพื่อให้การจัดกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงเห็นสมควรพิจารณา
อนุมัติจัดประชุมใกล้เคียงข้อพิพาท ในวันที่ เดือน พ.ศ. เวลา น.
ณ มีผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย
รวมจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น คน โดยมีค่าใช้จ่ายจำนวน บาท (.....บาทถ้วน)
ในการนี้ มอบหมายให้.....พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นผู้ยืมเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย
ในการดังกล่าว ทั้งนี้ ได้แนบสัญญายืมเงินและประมาณการค่าใช้จ่ายเสนอมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติและลงนามในสัญญายืมที่แนบมาพร้อมนี้

ลงชื่อ

(.....)

พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพประจำจังหวัด.....

-ตัวอย่างสัญญายืมเงิน (ด้านหน้า)-

แบบ ๘๕๐๐

สัญญายืมเงิน	เลขที่..... วันครบกำหนด
ยื่นต่อ สำนักงานยุติธรรมจังหวัด (๑)	
ข้าพเจ้า..... ตำแหน่ง..... สังกัด..... จังหวัด..... มีความประสงค์ขอยืมเงินจาก สำนักงานยุติธรรมจังหวัด (๒) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ระหว่างนาย กับ นาย ในวันที่ เดือน พ.ศ. ณ (๓) ดังรายละเอียดต่อไปนี้	
ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม (ตัวอักษร) รวมเงิน (บาท)
ข้าพเจ้าสัญญาว่าจะปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการทุกประการ และจะนำไปสำคัญคู่จ่ายที่ถูกต้องพร้อมทั้งเงินเหลือจ่าย (ถ้ามี) ส่งใช้ภายในกำหนดไว้ในระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง คือ ภายใน.....วัน นับแต่วันที่ได้รับเงินนี้ ถ้าข้าพเจ้าไม่ส่งตามกำหนด ข้าพเจ้ายินยอมให้หักเงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ หรือเงินอื่นใดที่ข้าพเจ้าพึงได้รับจากทางราชการ ชดใช้จำนวนเงินที่ยืมไปจน ครบถ้วนได้ทันที ลายมือชื่อ.....ผู้ยืม วันที่.....	
เสนอ.....(๔) ได้ตรวจสอบแล้ว เห็นสมควรอนุมัติให้ยืมตามใบยืมฉบับนี้ได้ จำนวน.....บาท (.....) ลงชื่อ..... วันที่..... <div style="text-align: center;">คำขออนุมัติ</div> อนุมัติให้ยืมตามเงื่อนไขข้างต้นได้ เป็นเงิน.....บาท (.....) ลงชื่อผู้อนุมัติ..... วันที่.....	
ใบรับเงิน	
ได้รับเงินยืมจำนวน.....บาท (.....) ไปเป็นการถูกต้องแล้ว ลงชื่อ.....ผู้รับเงิน วันที่.....	

-ตัวอย่างสัญญายืมเงิน (ด้านหลัง)-
รายการส่งใช้เงินยืม

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	รายการส่งใช้			คง ค้าง	ลายมือชื่อผู้รับ	ใบรับเลขที่
		เงินสด หรือ ใบสำคัญ	จำนวนเงิน				

- หมายเหตุ (๑) ยื่นต่อ ผู้อำนวยการกองคลัง หัวหน้ากองคลัง หัวหน้าแผนกคลัง หรือตำแหน่งอื่นใดที่ปฏิบัติงานเช่นเดียวกันแล้วแต่กรณี
 (๒) ให้ระบุชื่อส่วนราชการที่จ่ายเงินยืม
 (๓) ระบุวัตถุประสงค์ที่จะนำเงินยืมไปใช้จ่าย
 (๔) เสนอต่อผู้มีอำนาจอนุมัติ

-ตัวอย่างหนังสือเชิญเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ย-

ที่ ยธ /

สำนักงานยุติธรรมจังหวัด

ที่อยู่

.....

วันที่

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

เรียน (ชื่อผู้ร้อง)

อ้างถึง คำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ลงวันที่

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือตอบรับเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่ท่านได้ยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ณ ศูนย์ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทชุมชน
ตำบล.....ขอให้ทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในเรื่อง.....ระบข้อเท็จจริงพอสังเขป

กับ ชื่อ-สกุล ผู้ถูก นั้น

สำนักงานยุติธรรมจังหวัด พิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่ออำนวยความสะดวกและอำนวยความสะดวกให้
ท่านและคู่กรณีเข้าถึงความยุติธรรมด้วยความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย จึงขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมกระบวนการไกล่
เกลี่ยข้อพิพาท ในวันที่ เวลา น. ณ ทั้งนี้ ขอความกรุณา
ส่งแบบตอบรับเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกลับไปยังสำนักงานยุติธรรมจังหวัด..... ภายในวันที่
หากล่วงเลยกำหนดระยะเวลาดังกล่าวจะถือว่าท่านไม่ประสงค์เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ยุติธรรมจังหวัด

สำนักงานยุติธรรมจังหวัด

โทร

โทรสาร

ที่ ยธ /.....

สำนักงานยุติธรรมจังหวัด

ที่อยู่

.....

วันที่

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

เรียน (ชื่อผู้ถูกร้อง)

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือตอบรับเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย.....ชื่อ-สกุล..... (ผู้ร้อง) ได้ยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ณ ศูนย์ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทชุมชน ตำบล..... ในเรื่อง..... ระบุข้อเท็จจริงพอสังเขป.....

โดยแจ้งว่าท่านเป็นคู่พิพาทฝ่ายผู้ถูกร้อง

สำนักงานยุติธรรมจังหวัด พิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่ออำนวยความสะดวกและอำนวยความสะดวกให้ท่านและคู่กรณีเข้าถึงความยุติธรรมด้วยความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย จึงขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ในวันที่ เวลา น. ณ ทั้งนี้ ขอความกรุณาส่งแบบตอบรับเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกลับไปยังสำนักงานยุติธรรมจังหวัด..... ภายในวันที่ หากล่วงเลยกำหนดระยะเวลาดังกล่าวจะถือว่าท่านไม่ประสงค์เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ยุติธรรมจังหวัด

สำนักงานยุติธรรมจังหวัด

โทร

โทรสาร

ที่ ยธ /

สำนักงานยุติธรรมจังหวัด

ที่อยู่

.....

วันที่

เรื่อง ขอเชิญเป็นประธานการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

เรียน (ชื่อผู้ไกล่เกลี่ย)

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำขอไกล่เกลี่ยของนาย จำนวน ชุด

ด้วย ชื่อ-สกุล (ผู้ร้อง) ได้ยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ณ ศูนย์ไกล่เกลี่ย
ระงับข้อพิพาทชุมชน ตำบล ในเรื่อง

..... ระบุข้อเท็จจริงพอสังเขป

โดยมี ชื่อ-สกุล ผู้ถูกร้อง เป็นคู่พิพาทฝ่ายผู้ถูกร้อง

สำนักงานยุติธรรมจังหวัด พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ด้านการไกล่เกลี่ยข้อ
พิพาท จึงขอเชิญเชิญท่านเป็นประธานการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ในวันที่ เวลา น.
ณ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ยุติธรรมจังหวัด

สำนักงานยุติธรรมจังหวัด

โทร

โทรสาร

บันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาท

เขียนที่

ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต

จังหวัด

วันที่ เดือน พ.ศ.

ระหว่าง { ผู้ร้อง

..... คู่พิพาท

ข้อพิพาท

๑. ข้าพเจ้า/บริษัท โดย

ผู้มีอำนาจกระทำการแทน อยู่บ้านเลขที่/สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ หมู่ที่ ซอย

ถนน ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต.....

จังหวัด รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์

โทรศัพท์เคลื่อนที่ โทรสาร E-mail

ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้ร้อง” ฝ่ายหนึ่ง กับ

๒. ข้าพเจ้า/บริษัท โดย

ผู้มีอำนาจกระทำการแทน อยู่บ้านเลขที่/สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ หมู่ที่ ซอย

ถนน ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต.....

จังหวัด รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์

โทรศัพท์เคลื่อนที่ โทรสาร E-mail

ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “คู่พิพาท” อีกฝ่ายหนึ่ง

ขอทำบันทึกข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อหน้าผู้ไกล่เกลี่ย ซึ่งมีข้อความตามที่กล่าวต่อไปนี้

๑.

๒.

๓.

๔.

- ๒ -

หากผู้หนึ่งผู้ใดไม่ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงดังกล่าวข้างต้น ยินยอมให้อีกฝ่ายหนึ่งดำเนินคดีทางแพ่งและทางอาญาได้

อนึ่ง ในการที่ทำบันทึกข้อตกลงกันในครั้งนี้ คู่กรณีได้ทำบันทึกข้อตกลงกันด้วยความสมัครใจทั้งสองฝ่าย ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใด บังคับ ชูเชื้อ หลอกลวง หรือให้สัญญาอย่างใด ๆ และในการทำบันทึกข้อตกลงครั้งนี้ไม่มีผู้ไกล่เกลี่ยท่านใดเข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสียแต่อย่างใด

บันทึกข้อตกลงนี้ทำขึ้นสามฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน ทั้งสองฝ่ายได้ทราบและเข้าใจข้อความโดยตลอดดีแล้ว เห็นว่าตรงตามเจตนาของทั้งสองฝ่าย จึงได้ลงลายมือชื่อ และประทับตรา (ถ้ามี) ไว้เป็นสำคัญ ต่อหน้าผู้ไกล่เกลี่ยและพยานไว้เป็นสำคัญ และต่างยึดถือไว้ฝ่ายละหนึ่งฉบับรวมถึงผู้ไกล่เกลี่ย

(ลงชื่อ) ผู้ร้อง
(.....)

(ลงชื่อ) คู่พิพาท
(.....)

(ลงชื่อ) ผู้ไกล่เกลี่ย
(.....)

(ลงชื่อ) ผู้ไกล่เกลี่ย
(.....)

(ลงชื่อ) ผู้ไกล่เกลี่ย
(.....)

(ลงชื่อ) พยาน
(.....)

(ลงชื่อ) พยาน
(.....)

(ลงชื่อ) พยาน
(.....)

ศูนย์ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท
โทร.
โทรสาร

บันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาท (กสร.๒) ฉบับนี้
 ได้ดำเนินการจัดกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทถูกต้องตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
 ไม่ได้ดำเนินการจัดกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทถูกต้องตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
 (.....)
 ผู้อำนวยการ สคส. ภาค.....

หมายเหตุ “สิทธิ” ของคู่กรณีที่จะนำข้อตกลงดังกล่าวไปยื่นคำร้องต่อศาล หากคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงซึ่งต้องกระทำภายใน ๓ ปีนับแต่วันที่อาจบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทได้ ถ้าไม่ได้ร้องขอภายในกำหนดดังกล่าวให้มูลหนี้ตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้นเป็นอันระงับไป